

Es Busqueret

Divulgació naturalística de les Illes Balears

Número 48
Desembre 2019

Reportage

S'Albufera, a través del mirall

Col·laboració

Les aus de pedra

Un racó per descobrir
Observant
aucells per
Tossals

Naturalisme

El picaplatges camanegre a les Illes Balears

Somnis complits

Nikon 810 . Panoràmica de tres fotos 24 mm , ISO 80 , f/8 , 4 s , filtre densitat neutra i degradat.

Quantes vegades hem anat a Formentor cercant les ansiades boires, jo he perdut el compte dels dies.... Aquell dia el meu destí fou un altre, de camí a l'albufera de Alcúdia la boira hem va envoltar, en aquell moment em van venir al cap les famoses boires de Formentor, un sext sentit o intuïció em va fer canviar de direcció i em vaig dirigir cap a Sa Talaia. El camí fou llarg i intens, a mesura que arribava a dalt podia veure aquella estampa meravellosa. Una sensació de satisfacció i pau hem va envair, la meva alegria per poder fotografiar aquell moment; era real. Vaig preparar la càmera fotogràfica, els filtres i tripode....mentre el sol sortia per l'horitzó, pintant de color el cel. A la vegada que fotografiava no podia deixar de contemplar el majestuós paisatge que m'havia regalat la mare naturalesa.

Marilena Matas Mingallón

Santa Maria del Camí (1974). Fotògrafa de paisatge, nascuda a un poble sempre he tengut la sort de tenir el contacte amb els boscs i camps mallorquins des de nina. A casa sempre hi havia càmeres compactes, llavors fa uns 10 anys em vaig comprar la meva primera reflex, però no seria fins fa quatre anys que vaig adquirir una Nikon amb la qual començaria a aprendre i a manejar la càmera manualment, durant aquests anys he pogut aprendre les meravelles de poder crear una fotografia amb els coneixements que he anat adquirint, sempre amb la mateixa il·lusió que el primer dia. La meva obra es centra en els paisatges, però sobretot un dels llocs on cerc més la meva inspiració és la Serra de Tramuntana, combinant fotografia nocturna i fotografia diürna de llarga exposició.

Sumari

2	A través de l'objectiu Somnis complits per Marilena Matas coordina Xavier Mas	58	Notícies del món per Maite Serra-Franco
4	Editorial	60	Notícies de casa per Maite Serra-Franco
5	Col·laboració Les aus de pedra. Grafits d'auells als edificis històrics de Mallorca per Elvira González i Emilia Segura	62	Estudiant les aus Quants d'anys viuen les aus? (II) per Pere Garcias
10	Naturalisme El picaplatges camanegre a les Illes Balears, situació actual i principals amenaces per Xavier Méndez Chavero, Jordi Serapio Riera, Manuel Suárez Verger	68	Col·laboració El mercat de l'extinció (II) per Maite Serra-Franco
26	Fora de ruta L'alosa puput, Alaemon aludipes per Steve Nicoll	72	Un racó per descobrir Observant auells per Tossals per Rafel Mas
30	Reportatge S'Albufera, a través del mirall per Néstor Carda	78	Identificació El setmesó i el soterí per Manolo Suárez dibuixos de Cati Artigues
		80	Més que ocells Bulboses de tardor per Cati Artigues
		82	Quadern de camp per Steve Nicoll

Es Busqueret

Divulgació naturalística de les Illes Balears

Número 48 - Publicació gratuïta.
www.esbusqueret.com - ornitologia@gobmallorca.com

GOB - Grup Balear d'Ornitologia
i Defensa de la Naturalesa
Manuel Sanchis Guarner, 10 - 07004 Palma
www.gobmallorca.com - info@gobmallorca.com

Editor
Manuel Suárez

Comitè editorial
Cati Artigues, Cristina Fiol, Maite Serra, Steve Nicoll, Félix de Pablo,
Josepa Rubio.

Revisió lingüística
Josepa Rubio

Disseny i maquetació
Toni Muñoz

Col·laboren en aquest número:
Néstor Carda, Carlos Delgado, Luis Garcia, Pere Garcias, Elvira González, J.J. Harrison, Daniel Hinckley,
Gala Lligoña, Toni Málaga, Josep Manchado, Rafel Mas, Xavier Mas, Marilena Matas, Miquel McMinn,
Xavier Méndez, Maties Rebassa, Lauren Roman, Emilia Segura, Jordi Serapio, Jaime Sicília, Marek
Szczepanek, Mindaugas Urbonas, Frank Vassen, Francesco Veronesi, AFONIB, SOM

DL: PM-1937-2004 ISSN: 1889-4275
Prohibida la reproducció no autoritzada, total o parcial, amb finalitat comercial.
Els drets de còpia de les imatges corresponen als seus autors.

Fotografia de portada:
Tirurillo camanegre,
Charadrius alexandrinus
Autor: Pere Garcias.

La COP25 ha estat la cimera sobre el canvi climàtic més llarga de les celebrades fins ara, estenent-se dos dies més enllà del calendari previst. Tot i així, s'ha tancat amb una sensació de desencís generalitzat.

Les entitats juvenils, que encapçalades pel moviment Fridays for Future han centrat l'atenció dels mitjans per la seva vehement reclamació de mesures urgents, han declarat la seva frustració davant la manca d'acords ambiciosos. D'altra banda, representants de comunitats locals d'arreu del món han manifestat que se segueix sense abordar la justícia social, i se segueix ignorant la seva veu en la presa de decisions mentre alguns d'ells són precisament els que ja estan patint de forma més greu les conseqüències del canvi ambiental.

Davant una valoració en general agredolça per part dels representants polítics dels països participants, el secretari general de les Nacions Unides, Antonio Guterres, ha anat molt més enllà manifestant la seva decepció amb els resultats. "La comunitat internacional ha perdut una oportunitat important

de mostrar una major ambició en mitigació, adaptació i finances per afrontar la crisi climàtica", ha dit. Tot i això, també ha expressat la seva voluntat que el 2020 sigui l'any del compromís per assolir les indicacions de la comunitat científica, i aconseguir la neutralitat el 2050 per evitar anar més enllà dels 1,5 graus d'augment de temperatura del planeta.

Mentre escrivim aquest editorial, el foc ja ha cremat a Austràlia una superfície major que la d'Andalusia, un impacte ambiental de dimensions descomunals que fins i tot els responsables polítics no dubten a atribuir al canvi climàtic. Més enllà de coales i cangurs, els més mediàtics, la biodiversitat australiana està patint un cop fortíssim i sobtat, i les espècies que ja tenien poblacions més escasses són evidentment les sotmeses ara a una major amenaça.

A l'altre extrem del món, a les Balears, les conseqüències que generarà el canvi global sobre la nostra rica i particular biodiversitat són encara bastant inconcretes, però podem esperar que siguin molt importants, per a les nostres illes i a nivell pla-

netari, ja que recordem que comptam amb moltes espècies que en tot el món només viuen aquí.

Aprofitarem ara per recordar un parell d'exemples que segurament es troben entre els millors avaluats a nivell poblacional, i per tant seran un bon referent de la mesura en què el canvi avança. A les àrees més elevades de Mallorca es reproduïxen dues espècies de petites aus que tot i mantenir unes poblacions extremadament reduïdes no han aconseguit fins ara la suficient atenció per part de l'administració ambiental. La coablanca (*Oenanthe oenanthe*) i la mèrlera vermella (*Monticola saxatilis*) es reproduïxen als indrets més alts i freds de la Serra de Tramuntana, amb una poblacions avaluades en només 24 i 7 parelles respectivament. A elles podríem sumar una tercera espècie, el busqueret trencamates (*Sylvia conspicillata*) que a Mallorca i Menorca manté poblacions molt reduïdes i que a l'illa major ocupa només l'alta muntanya mallorquina. La modificació de les condicions del seu hàbitat a causa de l'increment de temperatura i variació en el règim de pluges pot tenir un efecte dramàtic sobre les seves poblacions balears. I lògicament encara molt més greu sobre les poblacions mundials d'una llarga llista d'espècies endèmiques que ocupen el mateix ambient, la majoria plantes.

No hi ha marge per a més retard en la presa de decisions. El canvi climàtic ja és evident i les seves conseqüències sobre la biodiversitat, inclosa la humanitat, són ja ben palpables i s'evidenciaran encara més els propers anys. El que ens estam jugant ara és que siguin encara molt més greus. El temps sense actuar va en contra del manteniment de les condicions que han conformat la natura tan extraordinària que hem tingut el privilegi de conèixer, i la responsabilitat de conservar. •

Mèrlera vermella, *Monticola saxatilis*. Pere Garcias.

Les aus de pedra. Grafits d'aucells als edificis històrics de Mallorca

Per Elvira González i Emilia Segura

Núm. cat.: 01

Un colom

Torre de l'Homenatge del castell de Bellver. Planta baixa.

20 x 21 a 30 cm.

Dibuix incís sobre revoc de calç.

Probable autor: Andreo Bernal. Cronologia: 1714.

Colom roquer, *Columba livia*. Espècie columbiforme, família que integra coloms i tòrtores que són molt comuns a les Balears com a reproductores. Viu a penya-segats marins, coves i barrancs. Poc identificable el colom al grafit per a poder determinar a quina espècie pertany, el més probable és que fos un colom.

Bibliografia: GONZÁLEZ GOZALO, Elvira: "Els grafit de la Torre de l'Homenatge. Les imatges circumdants per a un extraordinari zoòtrop" in: Els grafit de la Torre de l'Homenatge del Castell de Bellver/ Los grafitos de la Torre del Homenaje del Castillo de Bellver, Ajuntament de Palma, 2006, p. 92, fig. 46.

El grafit antic mural és un testimoni espontani que s'ha realitzat gratant amb un objecte incisiu, o pintant amb mangra (òxid de ferro), o carbó, la superfície de revocs i blanquejats dels nostres edificis històrics. No és una típica pintada moderna que es veu sense dificultats als carrers de les nostres ciutats; el grafit històric passa, molt sovint, invisible a la vista, i s'ha de cercar, ja que el pas del temps degrada el traç incís i la pintura perd el color.

Els autors són, quasi sempre, persones tancades bé a causa d'alguna casta de soledat, oci o de presó, que manifesten un testimoni, la comprensió final del qual és difícil d'entendre i ubicar cronològicament. En aquests casos, els resultats de la creació plàstica són sorprenents, ja que evidencien, a través del dibuix, una realitat del seu entorn. En definitiva, els autors d'aquests grafit no cerquen la perfecció estètica sinó plasmar una necessitat de comunicació i de diàleg que tindrà com a finalitat el mur, i els quals ens aporten testimonis del passat.

Aquests dibuixos descoberts d'aus són manifestacions de creativitat i familiaritat amb les espècies. La majoria es troben a la planta baixa de la Torre de l'Homenatge del Castell de Bellver (cat. 01-04) i varen ser realitzats per un presoner de la Guerra de Successió de 1714 anomenat Andreo Bernal. Aquests són dibuixos incisos d'aus, a diferència de l'àguila, que està feta amb carbó a un dels tabics de la bóveda de l'església de Sant Francesc de Palma, per algú refugiat de les persecucions polítiques del segle XIX. Amb mangra (òxid de ferro) hi ha una petita oronella junt al gegant pintat a la sala d'entrada de la planta noble de la Torre dels Enagistes de Manacor. I un darrer grafit és el d'una oca que es troba al celler de la possessió de Sant Martí d'Alanzell, realitzat amb color negre de carbó.

S'afegeix a cada una de les fitxes que hem realitzat per a cada grafit d'au, les seves característiques tècniques gliptogràfiques i la seva identificació ornitològica elemental.

Núm. cat.: 02

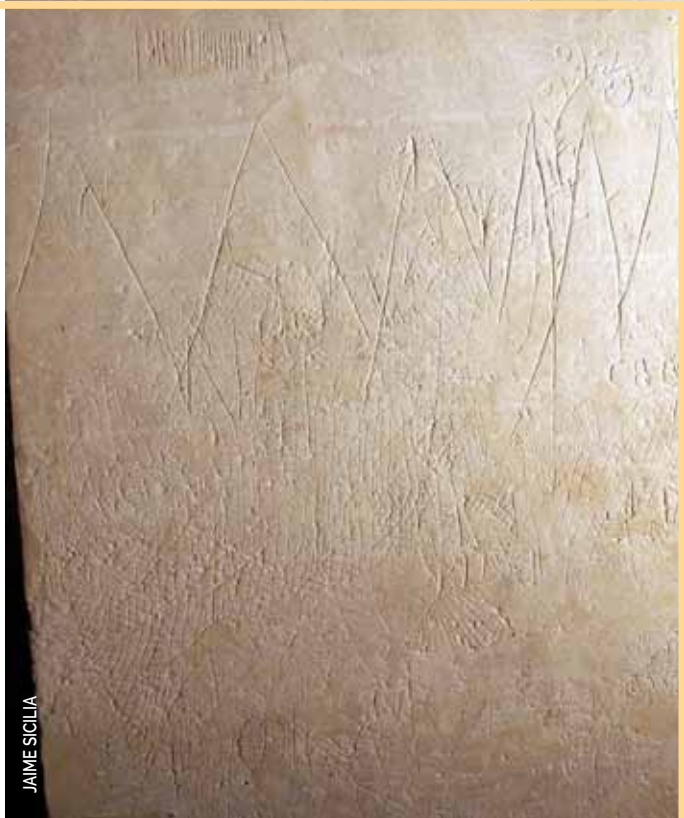
Colom de la pau

Torre de l'Homenatge del castell de Bellver. Planta baixa.

106 x 85 a 80 cm.

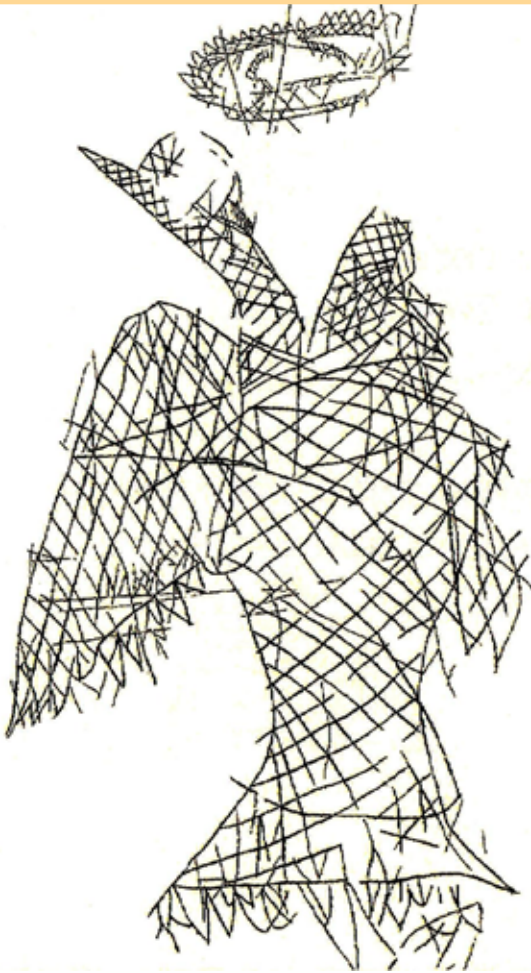
Dibuix incís sobre revoc de calç.

Probable autor: Andreo Bernal. Cronologia: 1714.

Es tracta d'un colom. Identificació ornitològica descrita al grafit anterior.

Bibliografia: GONZÁLEZ GOZALO, Elvira: "Els grafit de la Torre de l'Homenatge. Les imatges circumdants per a un extraordinari zoòtrop" in: Els grafit de la Torre de l'Homenatge del Castell de Bellver/ Los grafitos de la Torre del Homenaje del Castillo de Bellver, Ajuntament de Palma, 2006, p. 94, fig. 51.

Núm. cat.: 03

Una àguila de dos caps [simbol de l'àguila bicéfala dels Habsburg].

Torre de l'Homenatge del castell de Bellver. Planta baixa.

70 x 37 màx. a 86 cm.

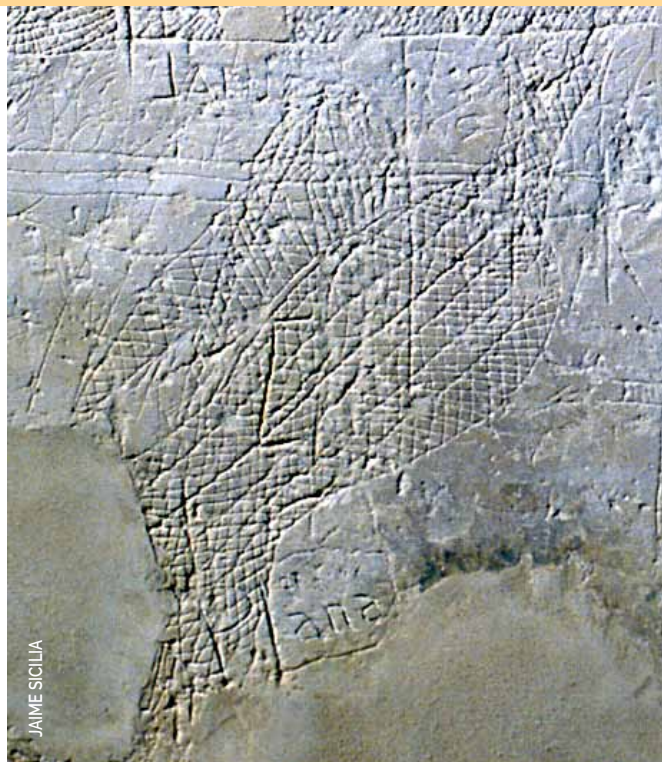
Dibuix incís sobre revoc de calç.

Probable autor: Andreo Bernal. Cronologia: 1714.

No s'interpreta des del punt de vista ornitològic, per ser un motiu simbòlic d'una àguila amb dos caps.

Bibliografia: GONZÁLEZ GOZALO, Elvira: "Els grafit de la Torre de l'Homenatge. Les imatges circumdants per a un extraordinari zoòtrop" in: Els grafit de la Torre de l'Homenatge del Castell de Bellver/ Los grafitos de la Torre del Homenaje del Castillo de Bellver, Ajuntament de Palma, 2006, p. 95, fig. 52.

Núm. cat.: 04

Un colom

Torre de l'Homenatge del castell de Bellver. Planta baixa.

42 x 35 a 60 cm.

Dibuix incís sobre revoc de calç.

Probable autor: Andreo Bernal. Cronologia: 1714.

Es tracta d'un colom. Identificació ornitològica descrita al grafit Núm. cat.: 01.

Bibliografia: GONZÁLEZ GOZALO, Elvira: "Els grafits de la Torre de l'Homenatge. Les imatges circumdants per a un extraordinari zoòtrop" in: Els grafits de la Torre de l'Homenatge del Castell de Bellver/ Los grafitos de la Torre del Homenaje del Castillo de Bellver, Ajuntament de Palma, 2006, p. 90, fig. 42.

Núm. cat.: 07

Una oca

Sant Martí d'Alanzell (Sant Joan). Celler.

[Forma part d'un conjunt que agafa tot el mur].

Dibuix pintat amb carbonet sobre revoc de calç.

Anònim. Edat Moderna (s. XVIII).

Oca domèstica. *Anser anser domesticus*, oca comuna. Espècie d'au anseriforme dels anàtids. L'oca salvatge és l'ancestre de les oques domèstiques, de bec fort i gran fortalesa física, a més de molt territorial. Au migratòria.

Bibliografia: Grafit inèdit.

Núm. cat.: 05

Una àguila

Basílica de Sant Francesc de Palma. Mur de la teulada.

10 x 15 cm a 0,56 m del sòl.

Dibuix pintat amb carbonet sobre revoc de calç.

Anònim. Inici del s. XIX.

Àguila. Au rapinyaire; Aucell de gran mida; es podria identificar pels trets que el grafit determina com a una milana,

Milvus milvus, o bé com un esparver *Hieraaetus pennatus*, agafant com a referència les dimensions del seu bec caçador i les urpes respecte a la resta del cos. Aquesta darrera és l'única veritable àguila que s'observa normalment a la nostra terra i resident tot l'any a Mallorca.

Bibliografia: GONZÁLEZ GOZALO, Elvira: "Los graffiti de la iglesia de San Francisco de Palma: Los ingenios del ocio", Actes de les XI Jornades d'Estudis Històrics Locals, Palma, 1993, 173, núm. cat. 45, làm. VII, fig. 5.

Núm. cat.: 06

Una oreneta

Torre dels Enagistes de Manacor. Sala rebedor de la planta noble. Mur Oest.

[Forma part d'un conjunt 43 x 25 cm] a 0,56 m del sòl.

Dibuix pintat amb mangra sobre revoc de calç.

Anònim. Edat Moderna.

Oronella, *Hirundo rustica*, de la família dels hirundínids. És una espècie rural pròpia de cases i sestadors. És un dels aucells que conviu amb més freqüència amb la nostra espècie, sent molt comuna a la primavera i estiu. La seva silueta és fàcil d'identificar, així com el seu vol característic. Per aquestes referències i la mida, que es reflecteix al grafit, es podria fer aquesta identificació.

Bibliografia: GONZÁLEZ GOZALO, Elvira: "Els grafits històrics de la Torre dels Enagistes de Manacor", Musa (Revista del Museu d'Història de Manacor), 12, p. 15, fig. 13 i GONZÁLEZ GOZALO, Elvira: "Grafitos de la torre dels Enagistes de Manacor", Musa, 12, núm. cat. 01, p. 33, Manacor, 2018.

El picaplatges camanegre a les Illes Balears, situació actual i principals amenaces

Per Xavier Méndez Chavero, Jordi Serapio Riera, Manuel Suárez Verger

El picaplatges camanegre (*Charadrius alexandrinus*) és una espècie d'au limícola que es reproduïx amb regularitat a Menorca, Mallorca, Eivissa i Formentera, on és sedentària, és a dir, està present tot l'any. Són de mida petita, uns 15 centímetres de llargària i pesen uns 40 grams. Els mascles i les femelles se poden distingir bé pel plomatge, que varia segons l'època de l'any.

Es tracta d'una espècie que apareix al llistat del Catàleg espanyol d'Espècies Amenaçades com a d'Interès Especial, i catalogada al Llibre Vermell de les Aus d'Espanya com a vulnerable.

És per això que durant l'hivern 2017/18 i la primavera/estiu de 2018 hem realitzat un treball de recerca de les poblacions reproductores i hivernants a les Illes Balears, en el marc d'un projecte anomenat Cartografia i Conservació de *Charadrius alexandrinus* a les Balears impulsat per la Direcció General d'Espais Naturals i Biodiversitat de la Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca. En aquest article us presentam un resum.

Els objectius del treball han estat conèixer la situació actual de la població balear, identificar els impactes i amenaces que pateix i proposar mesures de conservació que eliminin o, si més no, minimitzin aquests impactes.

Dades d'hivernada

Per a l'estudi de l'hivernada de *Charadrius alexandrinus* es va procedir a censar totes les zones humides de les Illes i també a visitar aquelles zones més allunyades però igualment susceptibles d'acollir exemplars de l'espècie.

Com a font més important de recollida de dades es va aprofitar el cens d'aus aquàtiques i limícoles, que s'organitza cada any amb participació de centenars de voluntaris, per tal d'obtenir la xifra més propera a la realitat sobre el nombre d'exemplars de picaplatges camanegre que passen l'hivern a Balears.

Igualment es va recórrer a peu, durant els mesos de desembre 2017 i gener 2018, totes aquelles zones no humides amb possibilitat de tenir població hivernant de l'espècie, principalment trams de costa.

Mallorca

El nombre total de picaplatges camanegre que passen l'hivern a Mallorca, segons les dades obtingudes en aquest seguiment, ha estat de 659 exemplars.

Les majors concentracions es donen, amb diferència, al Salobrar de Campos, però també hi ha concentracions importants a tota la costa nord de l'illa, especialment a la badia d'Alcúdia.

Diverses zones s'han censat més d'una vegada. En aquests casos únicament apareix el nombre més alt per al conjunt de tota la zona. També s'han censat altres zones amb hàbitats potencials, però que han donat un resultat negatiu com ara el PN de Mondragó, algunes illes del sud de Mallorca o platges del Llevant i nord-est de l'illa.

Localitat	Nombre
Platja de Palma, Palma	44
s'Arenalet, P.N. Llevant	3
R.N. de S'Albufereta, Alcúdia	22
Santanyí - Illot d'en curt	11
Ses Covetes, Campos	17
P.N. s'Albufera	63
Salinetes Colònia de St Jordi, Ses Salines	17
Salobrar de Campos	233
Platja d'es Carbó	1
Illa Na Pelada, Colònia de Sant Jordi	1
Illot de ses Roquetes, platja d'es Carbó	5
Illot de s'Estopa, Colònia de St Jordi	2
Sa Vall, Ses Salines	9
Son Real (inclou Illa d'es Porros)	166
Platja d'Es Caragol	30
Badia de Pollença, La gola	23
Badia de Pollença, Costa	10
Badia de Pollença, Torrent St Jordi	2
Total Mallorca	659

Localitat	Nombre
Salines Es Codolar	81
Salines Es Cavallet	28
Salines Sal Rossa	2
Total Eivissa	111
Estany Pudent i Sal. den Ferrer	43
Salines de Marroig	49
Estany des Peix i ses Bassetes	2
S'Espalmador	2
Total Formentera	96
Total Pitiüses	207

Localitat	Nombre
Badia de Fornells (inclou Salines velles, Salines de la Concepció)	22
Platja de Son Bou	2
Total Menorca	24

Zones amb resultat positiu en el cens de picaplatges camanegre hivernants a les Illes Balears.

Pitiüses

El nombre d'exemplars hivernants a les Pitiüses ha estat de 207. D'ells 111 a Eivissa i 96 a Formentera.

A la Pitiüsa gran les poblacions hivernants es concentren totes elles a diverses zones de les Salines, especialment a les Salines d'es Codolar, mentre que a Formentera es reparteixen pels Estanys i, sobretot, a les Salines de Marroig.

JORDI SERRAPIO

Menorca

La població hivernant el 2018 a Menorca s'ha xifrat en 24 exemplars. S'ha observat una concentració de la població menorquina a la zona de la badia de Fornells, al nord de l'illa, englobant tres localitats molt properes i amb continus intercanvis d'individus: les Salines Velles de Fornells, les Salines de la Concepció i la pròpia badia de Fornells. El nombre màxim d'individus detectats a l'hivern durant aquest estudi i en aquesta zona ha estat de 22 exemplars, xifra bastant per davall de la detectada altres anys als censos d'aus aquàtiques a l'hivern, censos que històricament ja mostren importants fluctuacions de la població hivernal a les darreres dècades. A més d'aquesta zona, només s'ha detectat la presència a l'hivern de dos exemplars a la platja de Son Bou.

S'han prospectat altres localitats històriques amb resultat negatiu: es Clot des Síndic, s'Illa de l'Aire, l'Aeroport, s'estany de sa Punta de Mongofra....

Dades de reproducció

Per realitzar el cens de parelles reproductores s'han prospectat totes les zones conegudes on s'ha reproduït l'espècie a les illes i també s'han visitat algunes zones noves amb un hàbitat adequat per a la reproducció del picaplatja camanegre.

Els primers nius amb ous s'observaren a mitjans d'abril, a partir del dia 12 a Menorca, el 17 a Mallorca i a finals de mes a Eivissa.

No obstant això, la major part de les postes s'han donat durant el mes de maig, com és habitual a l'espècie. El maig de 2018 va ser fred, amb temperatures entre 0,5 i 0,6 graus per davall de la mitjana del mes i, sobretot, plujós, especialment a Menorca on es varen superar en un 118% les pluges pròpies de l'època, i Mallorca, amb una anomalia del 18%, i amb fins a 10 dies de tempesta a diferents llocs de les illes. A Eivissa i Formentera les temperatures i les pluges han estat les habituals, fins i tot ha estat un mes sec a la petita de les Pitiüses (font: Agència Estatal de Meteorologia).

Pensem que les pluges de maig varen provocar la pèrdua d'algunes postes i un retard en la cria en general, i algunes parelles iniciaren una posta de reposició. A més, sovint, aquesta espècie fa segones postes, i durant el mes de juliol encara vàrem observar nius amb ous, i fins i tot còpules i construcció de nius.

El picaplatges camanegre posa sempre 3 ous, rarament 2 (mitjana de 2,8 per n=46, rang 2-3).

Els primers pollets ja es varen observar també el mes d'abril, a les Salines de la Concepció de Menorca, a Eivissa a principis de maig i a Mallorca no se van veure polls fins a finals de maig, a la Reserva Natural de s'Albufereta.

L'estima total de parelles reproductores per Balears ha estat entre 286 i 410 parelles.

Localitat	Parelles
s'Arenalet, P.N. Llevant	1-2
R.N. s'Albufereta	13-23
Salinetes de la Colònia de St Jordi	11-17
Son Real, Santa Margalida	24-30
Na Borgues, Santa Margalida	9-10
P.N. s'Albufera	46-104
Salobrar de Campos	85-95
Platja Es caragol	4
Illa Moltona, Colònia de St Jordi	1
Ses Fontanelles	0-1
Aeroport	3-4
Tamarells	0-3
Total Mallorca	197-294
Platja d'es Codolar	4
Salines d'es Codolar	26-34
Estanys d'es Cavallet	16-22
Total Eivissa	46-60
Salines Ferrer	3-4
Estany Pudent	8-12
Salines Marroig	4-6
Estany d'es Peix i voltants	4-7
Punta Pedrera, Can Marroig	1
S'Espalmador	8-10
Illa de Sa Torreta	2
Illa de Casteví	1
Platja de Migjorn	2-3
Total Formentera	33-46
Badia de Fornells	3
Estany Punta de Mongofre	2
Salines de la Concepció	3
Salines Velles de Fornells	2
Total Menorca	10
Total Illes Balears	286 - 410

Reproducció de Charadrius alexandrinus a Mallorca

Reproducció de Charadrius alexandrinus a Mallorca

El total de parelles reproductores de l'espècie, segons el treball de camp realitzat en el marc del present projecte, està entre 197 i 294.

Les principals zones de cria a Mallorca i a Balears són el Parc Natural de s'Albufera i el Salobrar de Campos, que sumen quasi la meitat de parelles del total de les illes. La Reserva Natural de s'Albufereta i les Salinetes de la Colònia de Sant Jordi acullen igualment un bon nombre de parelles nidificants i és interessant també el nombre significatiu de parelles nidificants a la costa, especialment a les badies de Pollença i d'Alcúdia.

S'han visitat algunes zones aparentment interessants per l'espècie, sense resultat positiu, com P.N. Mondragó, algunes Illes del sud de Mallorca i zones del P.N. de Llevant.

Durant el treball de camp no s'ha pogut visitar una zona coneguda de reproducció de l'espècie: l'estany dels Tamarrells, a Ses Salines, on en el passat s'havien citat fins a 3 parelles, que apareixen com a possibles en el resultat final.

Les illes del Sud de Mallorca, on l'espècie ha estat citada com a reproductora: illa Moltona, illa na Guardis i illot d'en Curt, han estat observades des de la costa, a l'igual que altres illes i illots dels voltants. No s'ha desembarcat en tractar-se de llocs fràgils i amb un nombre baix de parelles.

Reproducció de *Charadrius alexandrinus* a Pitiüses

El nombre total de parelles a Pitiüses segons el treball realitzat ha estat d'entre 79 i 106, de les quals entre 46 i 60 a Eivissa i entre 33 i 46 a Formentera.

La totalitat de les localitzacions conegudes on es distribueix i nidifica el picaplatges camanegre a l'illa d'Eivissa es troben incloses dins l'àmbit del Parc Natural de ses Salines i dins la Xarxa Natura 2000 (LIC i ZEPA).

A diferència de l'illa d'Eivissa, la distribució del picaplatges camanegre a Formentera comprèn pràcticament tot el perímetre de l'illa, i també alguns illots propers. Si bé la major part de la població reproductora es localitza a les zones humides del Parc Natural de ses Salines, existeixen molts altres indrets, principalment trams rocallosos costaners, on es localitzen algunes parelles de *Charadrius alexandrinus*.

Reproducció de *Charadrius alexandrinus* a Menorca

La població nidificant s'ha xifrat, durant aquest estudi, en 10 parelles, concentrades a 4 localitats: les Salines Velles de Fornells (2), les Salines de la Concepció (3), la badia de Fornells (3) i l'Estany de sa Punta de Mongofra (2). Això significa un descens pel que fa a les xifres observades en anys anteriors del voltant d'unes 15 parelles, o de 13 al cens del 2001. No s'ha detectat la cria a zones històriques com les Salines d'Addaia i Mongofra, es Clot des Sindic, l'Estany de ses Mames Primes, l'Illa de l'Aire o l'aeroport de Menorca. La prospecció d'altres zones humides de l'illa, naturals o artificials, també han donat negatiu.

Les primeres dades de cria es varen començar a detectar a finals de març amb l'observació d'una còpula el 19 de març a l'Estany de sa Punta de Mongofra i un altre, el 20 de març, a les salines de la Concepció. Els dies abans ja s'havien observat parelles territorials a les dues localitats. Els primers nius es detectaren a mitjans d'abril: 2 nius amb tres ous el 12 d'abril a l'Estany de sa Punta de Mongofra, un amb un ou i dos amb tres ous el 13 d'abril a les Salines de la Concepció i 2 amb tres ous el mateix dia a la badia de Fornells. Els primers pollets nidifugs es detecten el 13 d'abril a les salines de la Concepció i el 24 d'abril a l'Estany de sa Punta de Mongofra.

Principals amenaces i mesures de correcció

Durant la realització dels diferents censos de la població hivernant i reproductora de l'espècie, s'anotaren les principals amenaces observades i es proposaren mesures de correcció per a cada un dels llocs visitats, també aquells que donaven resultat negatiu, si es considerava interessant.

Els principals problemes es donen durant el període de reproducció, ja que coincideix amb un major ús de la costa.

Cada una de les zones de reproducció i d'hivernada de l'espècie té unes característiques que la fan diferent, però hem pogut observar que alguns dels problemes es repeteixen a tots els llocs.

Els principals que hem pogut constatar han estat:

- Presència de persones i cans amollats. Aquesta espècie fa els ous directament a terra i l'accés de persones a la zona de cria pot provocar molèsties especialment durant la incubació, fins i tot trepitjant els ous o els polls petits. Això s'agreuja considerablement si es va amb cans amollats, ja que aquests tenen una gran capacitat per detectar els nius i els polls. Aquest problema està molt estès a les zones de cria, fins i tot a alguns illots. En alguns casos el trànsit de persones es fa amb bicicletes.

- Pràctiques de gestió de les activitats salineres. Les principals colònies de cria de l'espècie es troben dins salineres de les diferents illes. Algunes de les activitats que formen part de la gestió de la sal poden entrar en conflicte amb les colònies de cria de l'espècie, com el trànsit de persones i vehicles, la transformació dels estanys, amb l'ús de ciment a les barres de separació, o el maneig de l'aigua que pot provocar pujades sobtades que aneguen els nius. Per contra, l'abandonament de les salineres també s'ha vist que representa un problema, ja que el seu deteriorament disminueix les zones potencials de cria.

- Molèsties per ús lúdic. En alguns indrets es fa servir la zona de costa per a la pràctica de diversos esports nàutics: kayak, vela, windsurf, kitesurf. De vegades els participants es concentren i ocupen la zona de costa durant una o diverses jornades seguides.

- Pesca nocturna. A alguns indrets hi ha afició per una modalitat de pesca que es fa durant la nit, deixant una bateria de canyes clavades a l'arena mentre els pescadors esperen asseguts, sovint durant hores.

- Colònies de moixos. S'ha constatat la presència de moixos a algunes zones de cria. És especialment important el problema a Formentera, on hi ha colònies de moixos dins els estanys, a les zones de cria dels picaplatges camanegre.

Altres problemes puntuals detectats: realització de festes nocturnes, sega d'herba a zones d'aeroports, entrada de persones a zones no autoritzades, excessiva pressió per part d'ornitòlegs i fotògrafs a determinats llocs, o neteja de platges i dunes durant l'època de cria.

La gestió dels diferents usos que es fa de l'espai és el repte més important per mantenir una bona població reproductora de *Charadrius alexandrinus*. Algunes mesures que pensam poden ser útils serien:

- Instal·lació de panells Informatius advertint de la presència d'aquestes aus nidificants i la seva importància, així com la necessitat de mantenir controlats els cans durant l'època de nidificació. Es recomana la prohibició de l'entrada d'animals a la platja, al manco des de primers de març fins a finals de juliol.

- Limitar les zones dunars amb cordes ha resultat ser molt eficaç a alguns indrets, però s'han d'ampliar noves zones i revisar i mantenir anualment les que ja existeixen.

- S'ha d'informar els responsables de les instal·lacions salineres i col·laborar amb ells. El seu paper és molt important per al manteniment de les poblacions de picaplatges camanegre.

- Limitació dels llocs d'entrada i sortida de les activitats aquàtiques. A més, la vela del Kitesurf no hauria de passar a menys de 50 metres de la línia de la costa. Amb vent de mar cap a terra els surfistes passen sovint a prop de la vorera i situen les veles literalment damunt terra, el que provoca la fugida de totes les aus a mesura que van passant.

- Gestió dels diferents espais per crear noves zones de nidificació lluny del pas de persones, per exemple creant illes als estanys grans, una mesura que s'ha mostrat molt eficaç.

- No s'ha de fer neteja de dunes i platges durant l'època de cria allà on nidifica l'espècie. Quan sigui imprescindible

la neteja s'hauria de fer a mà, de forma molt acurada i en coordinació amb personal de l'administració.

- Millorar la vigilància a les zones de cria.

S'hauria de donar material informatiu a les persones que van al refugi de s'arenalet d'Aubarca, al P.N. de Llevant, indicant algunes normes d'actuació bàsiques, a més de senyalitzar i tancar amb cordes les zones de dunes.

S'han de traslladar els moixos presents a les zones humides, especialment de les de Formentera, i evitar que es tornin a instal·lar.

A Menorca s'hauria de modificar el traçat del camí de cavalls que travessa ses Salines d'Addaia, antiga localitat de cria del picaplatges i zona de nidificació de diferents espècies de limícoles i anàtids, els quals s'han vist afectats negativament als darrers anys pel trànsit continuat, massiu i sense control de persones i cans.

Conclusions

L'ús cada vegada més intens de la zona de costa a unes illes saturades turísticament com estan les nostres, provoca

una pressió molt alta sobre la població de picaplatges camanegre que, cada vegada més, veu com les seves zones de nidificació s'estan limitant a zones protegides a salines i albuferes. Han estat moltes les zones tradicionals de cria que han donat resultat negatiu durant la realització d'aquest estudi i en gran part és a causa de l'acció humana directament o indirectament. Preocupa especialment la població menorquina, molt vulnerable a causa del seu baix nombre de parelles. És molt important mantenir les mesures d'ajuda que s'estan duent a terme, incrementar-les i posant en marxa noves iniciatives a tots els llocs on sigui possible, a més de seguir fent un control regular de les poblacions insulars per veure l'evolució dels nostres picaplatges camanegre en el futur.

Agraïments

Volem agrair sincerament l'ajuda que ens han brindat la Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca, Salinas de Levante SA, Salinera Española SA, Parc Natural de s'Albufera de Mallorca, i la col·laboració de tots els voluntaris que han participat en els censos de l'espècie, sense els quals el treball no hagués estat possible. •

L'alousa puput *Alaemon aludipes*

Per Steve Nicoll
Fotografies de Gala Lligoña

L'alosa puput *Alaemon alaudipes* és el nostre primer aucell "fora de ruta", títol de la nova secció que estrenam amb aquest número d'Es Busqueret. Aquí podreu conèixer millor algunes de les rareses més destacades que se citen al sempre interessant quadern de camp de la revista, i que sovint són realment sorprenents.

El passat 19 de maig un exemplar d'aquesta curiosa alosa fou observat per dos ornitòlegs menorquins, na Gala Lligoña i en Román Piris, als voltants de les pistes de l'aeroport de l'illa. Aquesta observació, si és homologada pel "Comitè de Rareses" de la SEO, a més de convertir-se en la primera cita d'aquesta espècie a Balears, suposarà la segona cita per Espanya (la primera fou a Màlaga a finals del segle XIX!) sense incloure les Illes Canàries, i on fins al dia d'avui ha estat observada fins en cinc ocasions. A la resta d'Europa hi ha poques cites repartides entre Malta, Itàlia i Turquia.

Es tracta d'un alàudid de mida grossa, estilitzat amb unes potes llargues i un bec característicament llarg i corbat cap avall que ens recorda a una de les espècies més recognoscibles de les nostres illes: el puput *Upupa epops*, d'aquí el seu nom popular (alosa puput). El seu plomatge és de color arenós, pàl·lid i uniforme, pel que resulta poc cridaner quan està a terra, lloc on passa la major part del seu temps corrent i gratant amb el bec l'arena a la recerca d'aliment. Al vol, al contrari, és molt més vistós. Les primàries externes són de color negre contrastant amb les més internes, i les secundàries blanques amb una franja negra a la part mitjana formant dos panells clars molt distintius. Aquesta característica també ens recorda el nostre puput.

Adaptada per a sobreviure a zones àrides, desèrtiques o semidesèrtiques, té la capacitat de sobreviure tranquil·lament a temperatures de fins a 50 graus centígrads. La seva dieta es compon principalment d'insectes i altres in-

vertebrats, complementada per llavors i, de vegades, de petits vertebrats com sargantanes i dragons.

La distribució d'aquesta espècie és extremadament àmplia i s'estén des de les Illes de Cabo Verde a l'oest (on hi trobam una reconeguda subespècie *Alaemon a. boavistae*), tot el nord d'Àfrica, a excepció de la costa mediterrània del Marroc i Algèria, i la península aràbig fins a Pakistan i Índia a l'Est.

De les quatre subespècies, la més propera a Balears és l'*Alaemon a. alaudipes* que ocupa el desert del Sàhara, arribant al sud del Marroc i les zones àrides d'Algèria i Tunísia. La població global, segons Birdlife (2019) és desconeguda, tot i que s'apunta a una tendència poblacional regressiva, sense que per ara sigui considerada com a amenaçada. És una espècie generalment sedentària, però s'han constatat moviments irruptius al nord d'Àfrica. Així mateix les 5 cites homologades de Canàries foren totes a les illes més orientals. •

Distribució mundial de l'alosa puput. Font: IUCN Red List of Threatened Species, Birdlife International

*S'Albufera
a través del mirall*

Per **Néstor Carda**

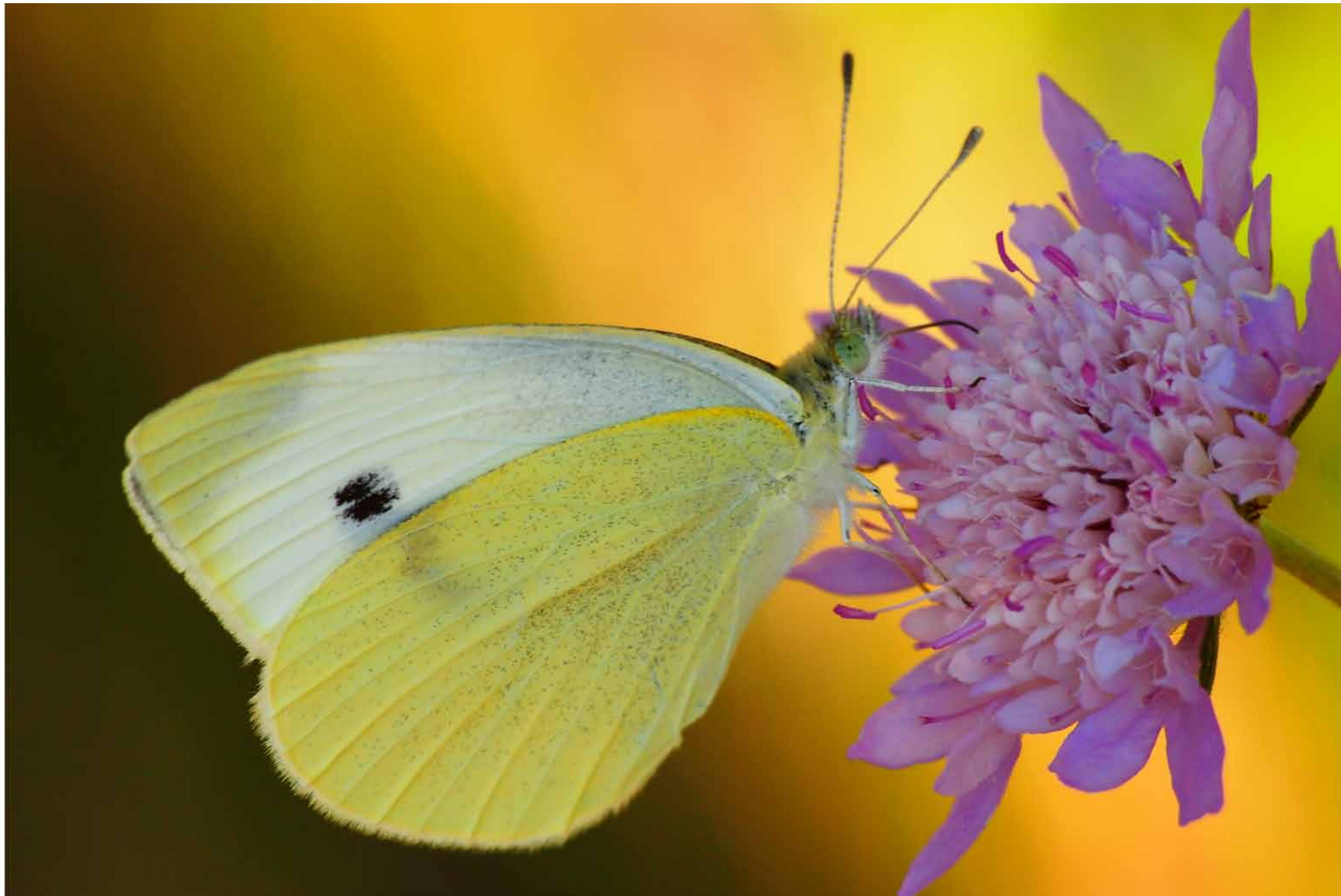

Encara no ha començat el dia i adormit m'endins amb el cotxe per la carretera d'es Murterar. Conduint a través de la foscor vaig deixant a la meua dreta la humitat de s'Albufera. Així com aquesta m'atreu, gairebé hipnotitzat, la cara menys agradable del progrés de la meua esquerra em manté centrat en la carretera. Just al final de la mateixa despert, la l'evidència del turisme de masses trenca aquest moment màgic de les carreteres secundàries.

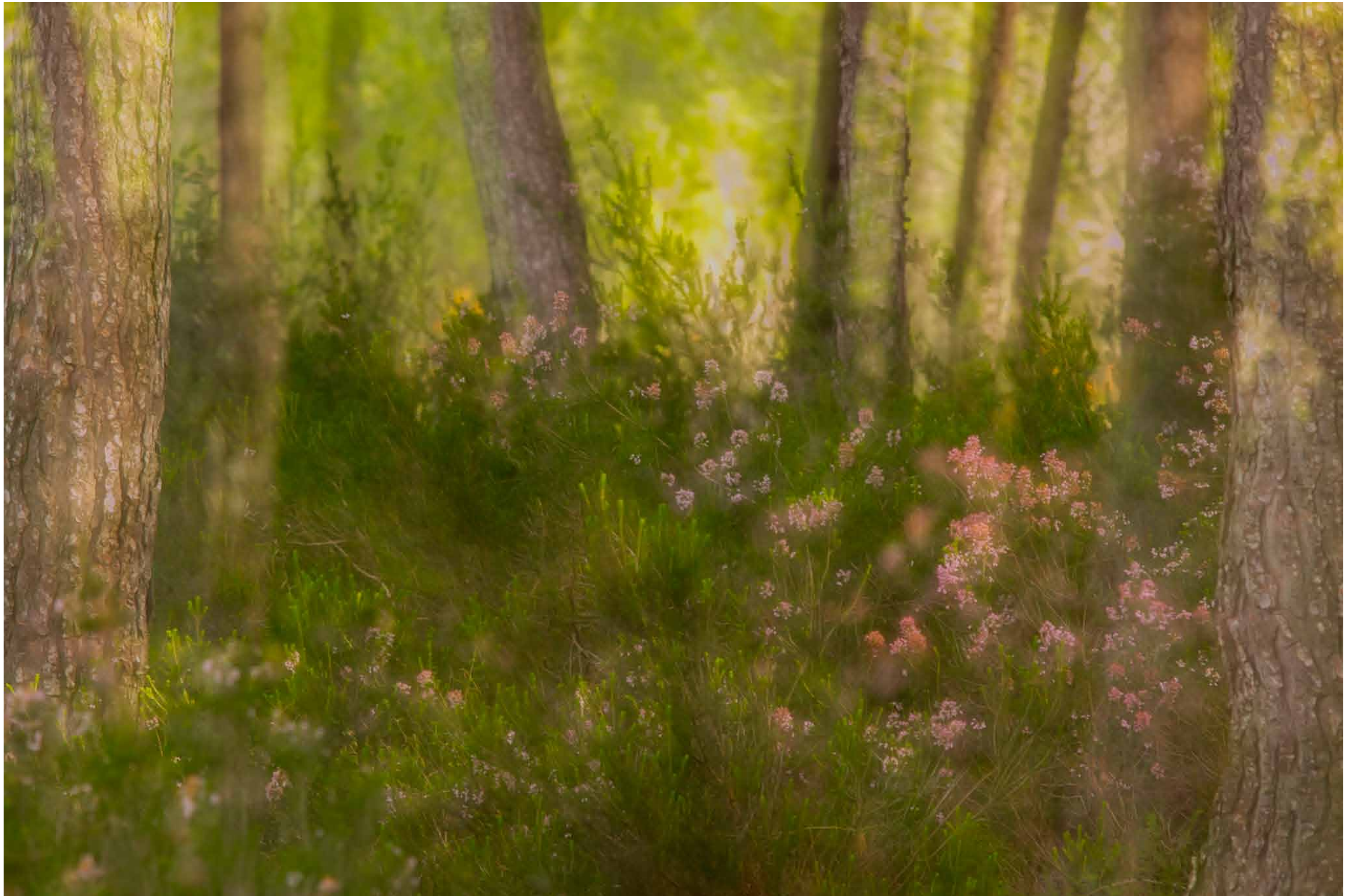
Tot creuar la barrera d'entrada al parc el fred torna a centrar-me. Endinsar-se a s'Albufera, pràcticament a les fosques, suggestiona tant com els pristins sons de les aus quan trenquen el silenci de l'alba. A aquestes hores és estrany trobar-se amb qualcú, de fet el parc està tancat. En ocasions pots creuar-te amb un treballador del parc què comença la seva jornada laboral, o amb un company fotògraf que, prèvia sol·licitud d'autorització d'entrada al parc fora d'horari, cerca la màgia de les primeres llums.

Els visitants de s'Albufera normalment entren per observar l'avifauna, sobretot en època de migració. Aquest és el principal reclam del parc, el que fa que un gran nombre de turistes s'acostin. Perquè no ens enganyem, s'Albufera és un lloc poc visitat pels mallorquins. Avui dia, continua sent desconeguda per a una gran part de la societat insular, la seva història, la seva riquesa, la seva importància, la seva problemàtica,... La gent recorda d'ella poc més que la visita que va realitzar amb el col·legi durant la seva infància.

El meu cas no és molt diferent. Fa uns anys vaig començar a visitar s'Albufera amb la intenció de descobrir un entorn natural de l'illa més enllà de la Serra de Tramuntana. En aquelles primeres caminades pels seus senders m'acompanyaven uns prismàtics i la meua ja inseparable càmera de fotos. A poc a poc el lloc va anar atrapant-me, la màgia es va anar mostrant. Encara record la primera sortida de sol què vaig contemplar des d'una de les torres d'observació, veient com es filtrava la llum a través de les canyes.

"Bellesa suspesa". Les papallones són especialment esquives i escasses durant aquests últims anys. Sembla que no són bons temps per a la fotografia d'invertebrats al parc.

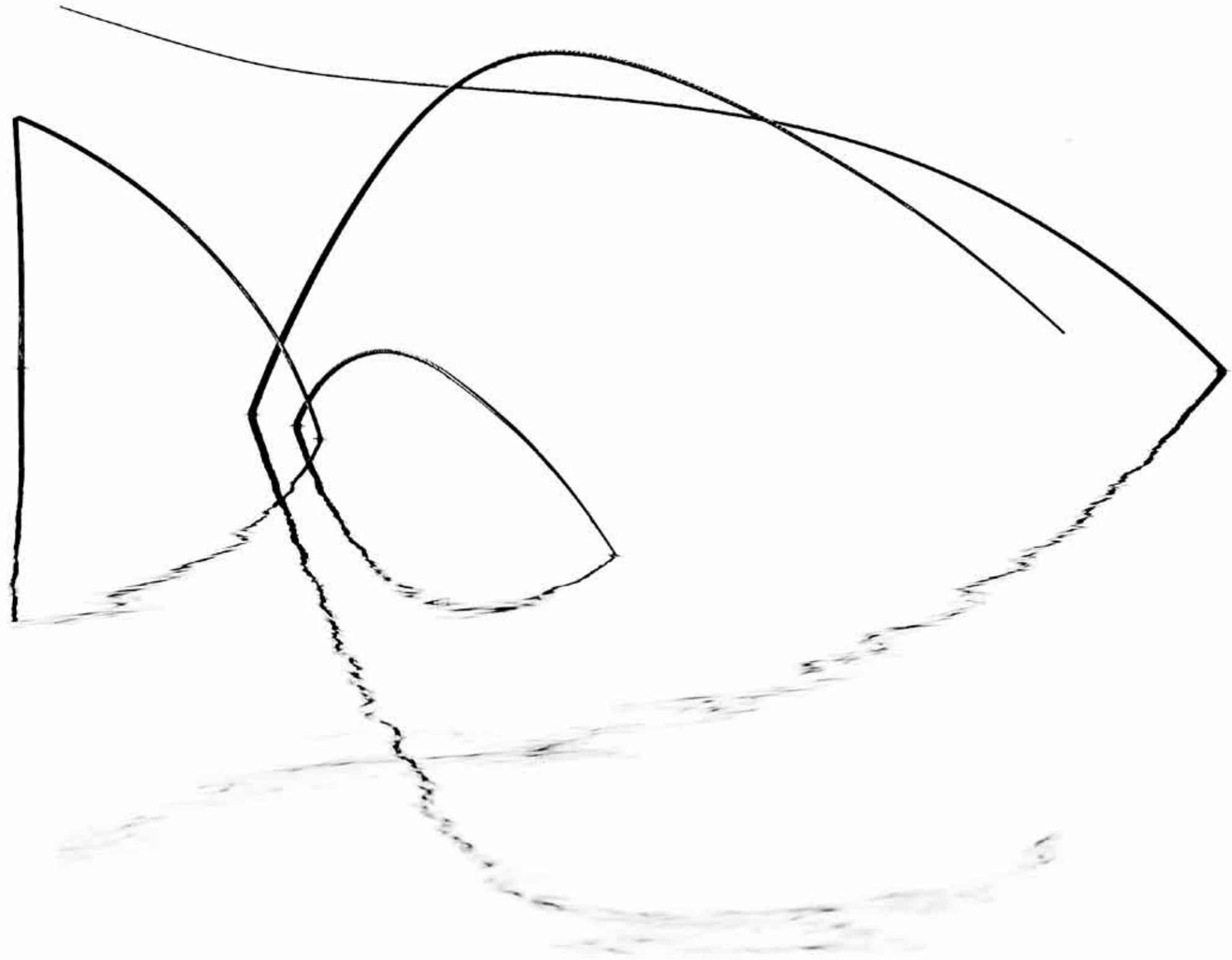

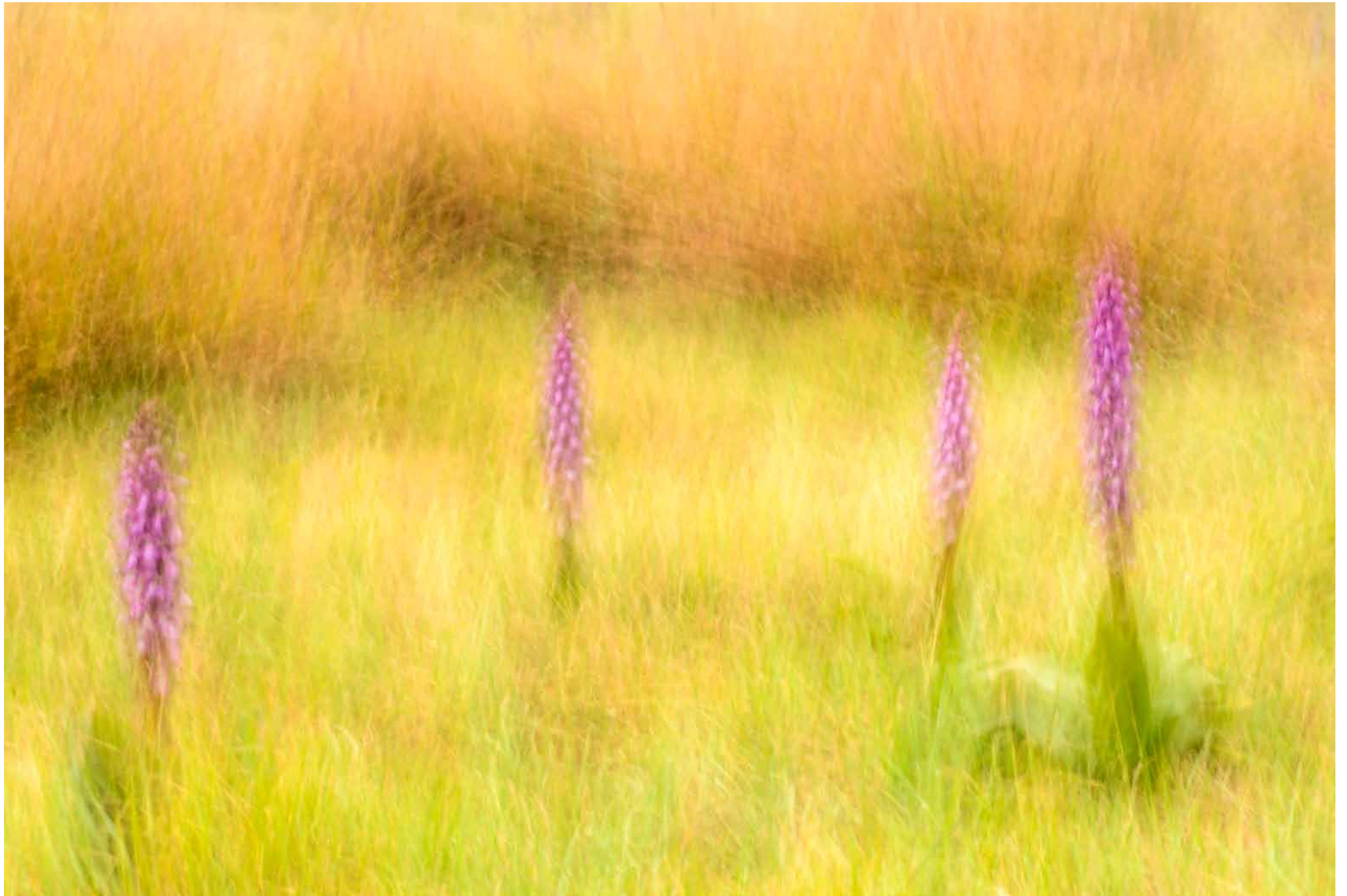
"El passeig de la dama de Son Bosc". La garriga, els seus colors, els seus aromes, les seves llums també formen part de s'Albufera.

Fou el primer d'una sèrie de records i moments que m'han fet créixer com a fotògraf i és que, si bé això de la fotografia em va "picar" a la muntanya, ha estat a s'Albufera on ha traspassat la meva pell.

Un quart d'hora després de creuar la barrera estic a l'aguait de sa Roca. La sortida del sol per darrera les muntanyes d'Artà és idíl·lica. A primer pla es van succeint els colors del començament del dia reflectits dins l'aigua. Ànecs, agrons i algun rapinyaire comencen la seva activitat. Al llarg dels anys, cercant aquests moments em vaig adonar que, a part de la llum, un dels tresors que em fan anar una vegada i una altra, sense importar-me l'èxit fotogràfic, és el silenci. Alguns companys es queixen constantment de com ha canviat s'albufera i que fotogràficament ja no és el que era. És cert que algunes espècies són ara més complicades de retratar, però aquest canvi ens permet explorar dins el nostre interior altres possibilitats fotogràfiques. La llum, el silenci, la solitud són eines que es posen a la nostra disposició, eines amb les quals podem alliberar els nostres propis pensaments, a imaginar noves mirades a través del mirall.

Com a resultat de gestions polítiques poc adequades durant els últims anys el parc es va veure immers en una espècie de degradació progressiva. La falta de personal i de vigilància agreujava problemàtiques com el furtivisme o els accessos no permesos. Piragües navegant pel gran canal o cans de caça corrent per les llacunes interiors són alguns dels exemples de la falta de coneixement i de respecte per l'entorn natural. Les aus semblaven ser conscients del que estava passant a la societat insular i, amb la llibertat de les seves ales, semblaven triar altres llocs en els quals descansar i viure. Tots aquests anys la vista es va dirigir a altres llocs del parc, al seu paisatge i a les abstraccions desordenades que hi ha per aquest. Feien de les jornades fotogràfiques l'excusa ideal per gaudir de la tranquil·

"Ball de Barlias". Les zones perifèriques del parc són ideals per a l'observació d'orquídies però estan sotmeses a un forta pressió humana.

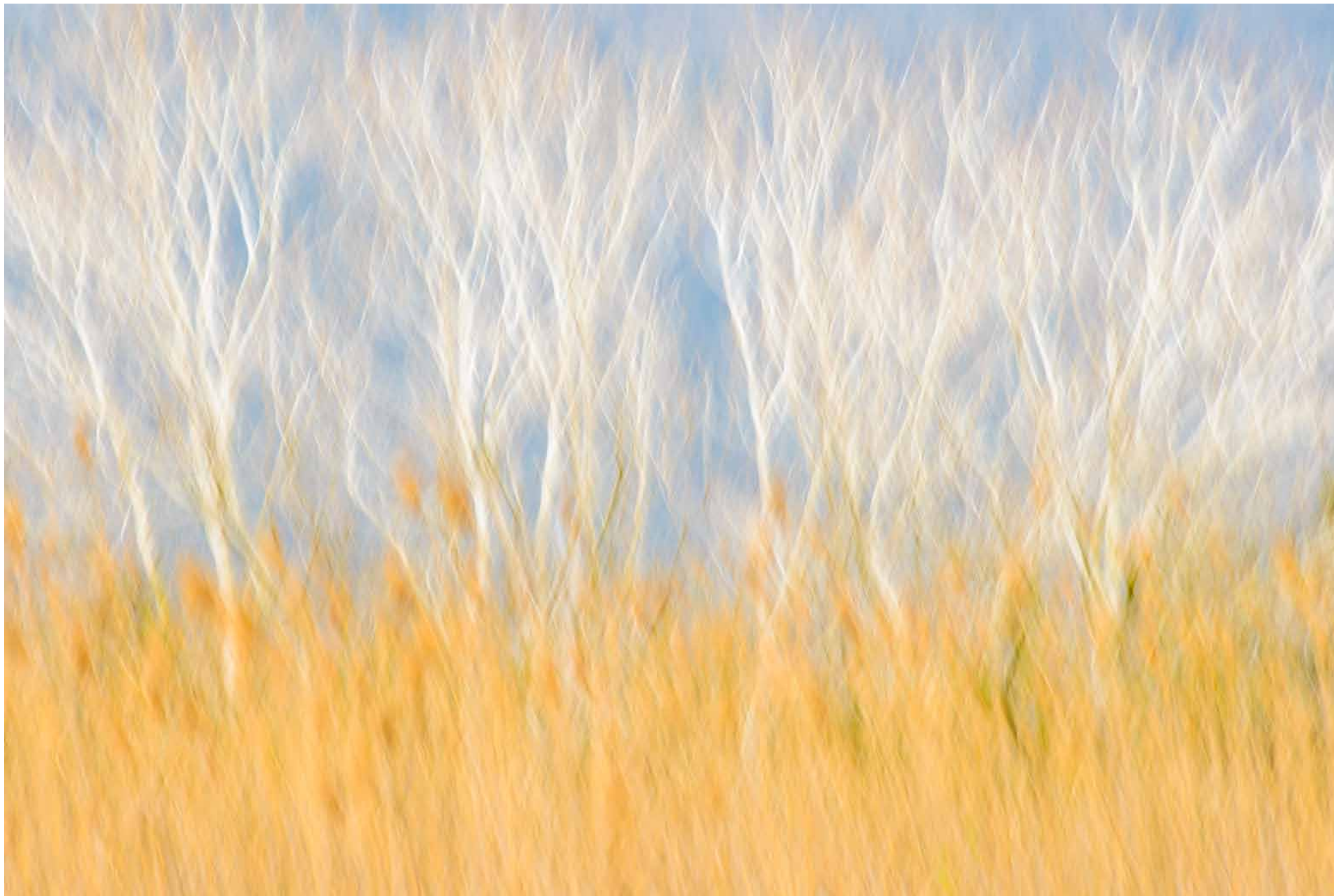
"La siesta". La proximitat i la confiança de les espècies més comunes permeten captar moments íntims de la vida natural. Cal mantenir sempre una distància de respecte i seguretat amb els habitants de s'Albufera.

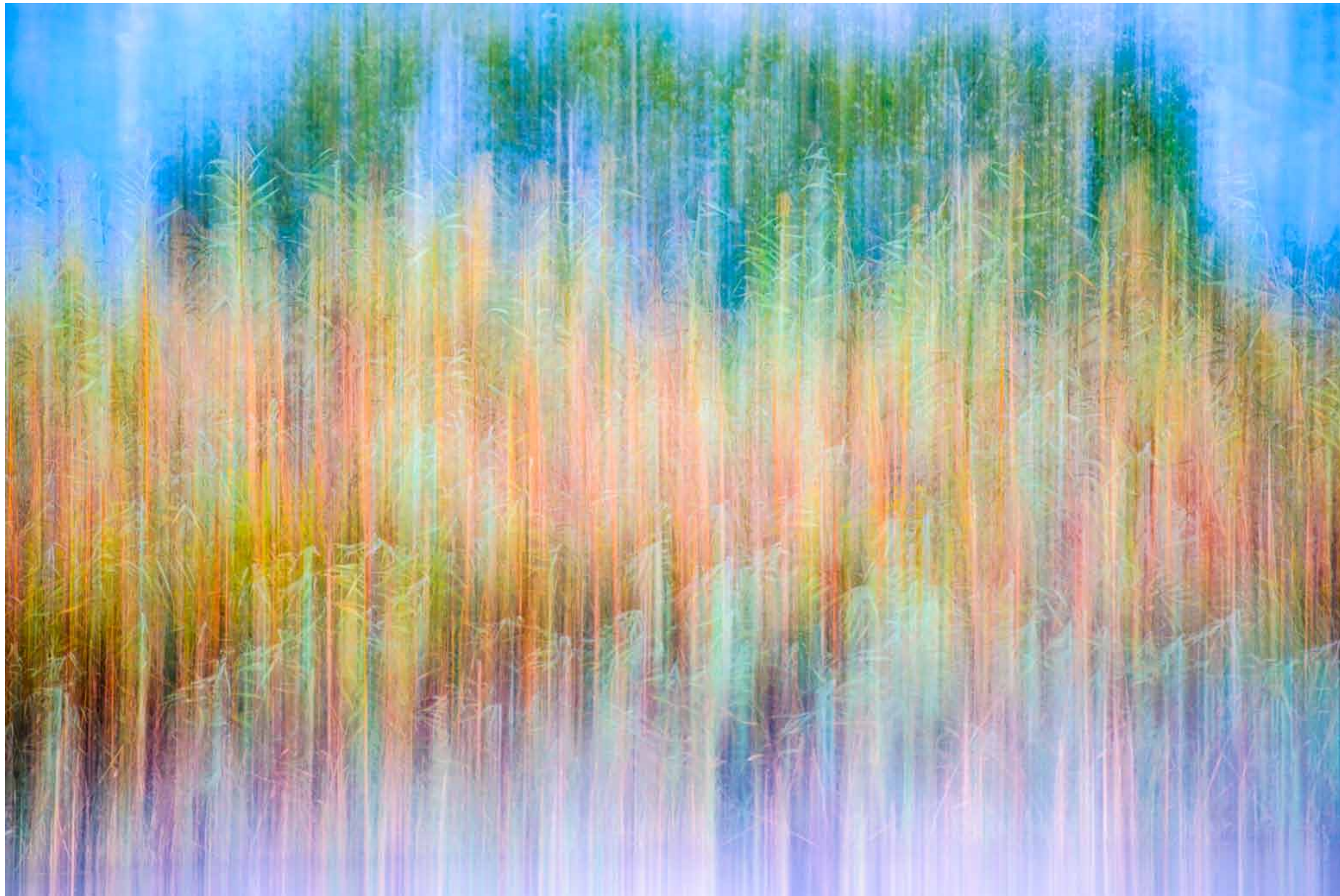
litat. De posar en descans la ment del treball i de la vida. Al cap i a la fi els espais naturals també són refugi per a aquells que necessitam estar en contacte amb la naturalesa. Aquest últim any sembla que el número i la varietat d'espècies d'aus han augmentat, però alguna cosa s'amaga més enllà de les aparences. S'Albufera està sumida en un canvi més profund que afecta a les seves aigües i als seus habitants.

Una vegada s'ha aixecat el sol és moment de canviar de lloc. De camí a un altre aguait la mirada se centra en observar els camins de s'Albufera. Si bé fa anys un podia passar-se el dia fotografiant cavallets del dimoni, papallones o aranyes, darrerament semblen estar deshabitats. L'aparent recuperació de les llacunes pareix que no ha arribat a altres àrees del parc. Amb el dia ja en marxa és moment de provar altres mirades més enllà dels retrats documentals, intentar capturar una mica del magnetisme que ens atreu als fotògrafs i als observadors una vegada i una altra a aquest lloc. Limitar-se a fotografiar durant les primeres o les darreres llums del dia, o només cercar el retrat documental, fa que la nostra visió s'empetiteixi. Al llarg del dia les possibilitats fotogràfiques es van succeint, només cal mantenir una atenció conscient i observar el que va passant al nostre voltant.

S'Albufera és molt més que un refugi per a les aus. Al costat de diversos centenars d'invertebrats i altres espècies animals conviu una flora diversa. El fet que el parc estigui format per zones d'aiguamoll, per garrigues i sistemes dunars diversifica moltíssim la flora. Sense dubtes, des del punt de vista fotogràfic, les orquídies són les que més criden l'atenció per la seva bellesa, però també per la seva biologia. Fa pocs anys es va localitzar una orquídia no documentada amb anterioritat al parc, així que anar descobrint les diferents zones del parc juntament amb noves localitzacions d'orquídies, fa que ens adonem que estem a un lloc viu, on van succeint canvis i on cal anar sempre amb els

"El somni dels arbres blancs" va ser realitzada durant els mesos d'hivern. Les copes pelades dels arbres i les canyes daurades marquen clarament l'època de l'any.

"El somni dels arbres blancs es va fer realitat" la mateixa fotografia a la primavera. Després del dur hivern arriba el moment de vestir les millors gal·les.

ulls oberts.

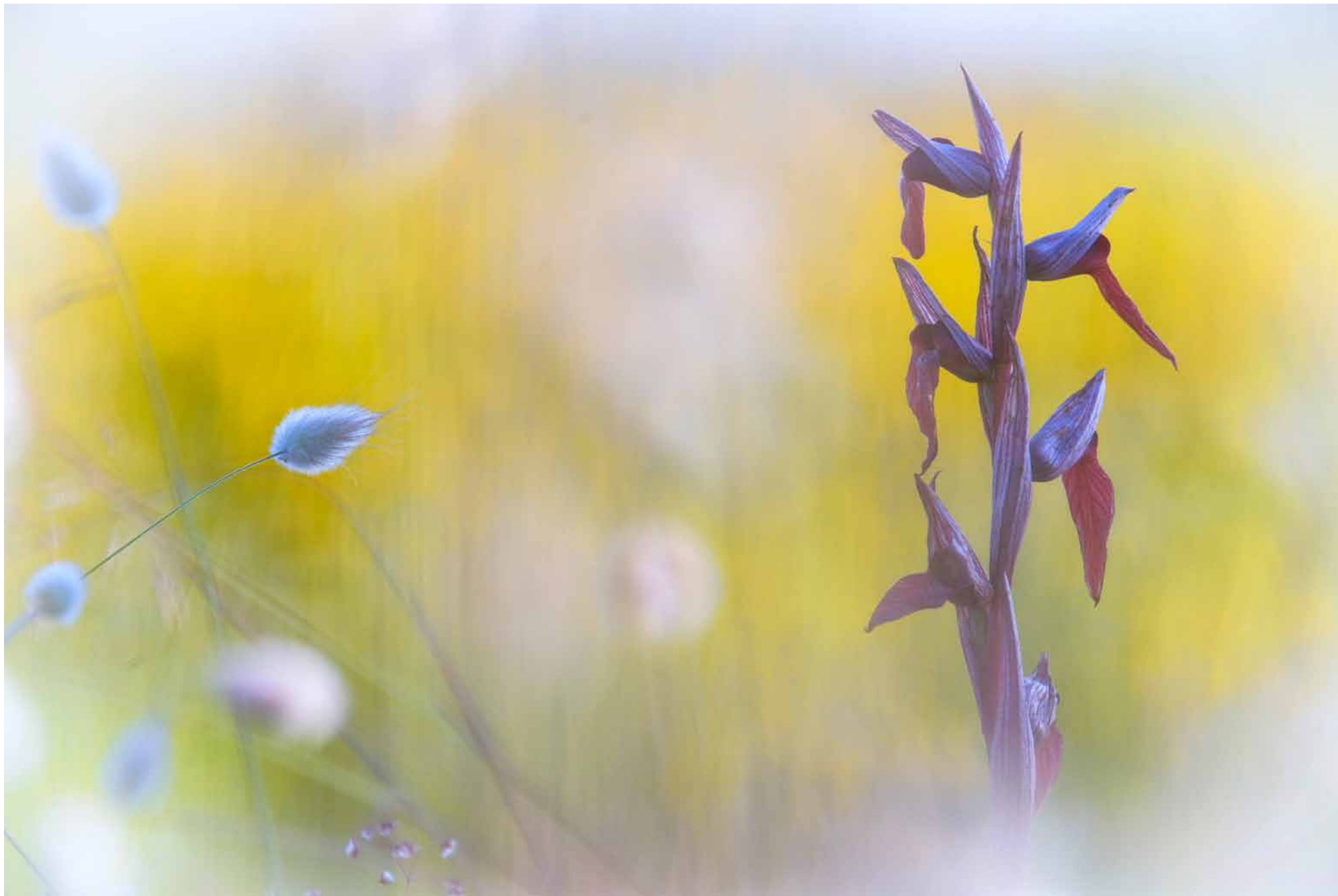
Aquestes sortides fotogràfiques de flora solen realitzar-se durant la primavera, època on és més freqüent trobar-se amb altres visitants, sobretot perquè es solen realitzar a l'horabaixa. Les possibilitats que ofereix aquesta època de l'any són diferents i cal aprofitar l'increment d'hores de llum. És el moment en el qual l'afluència de visites es concentra a les zones de garriga perifèriques del parc. Són zones obertes a les quals, per desgràcia, un pren consciència de la necessitat de perimetrar les reserves. La zona d'es Comú, la més pròxima a Ca'n Picafort, està saturada de residus deixats per visitants sense escrúpols. Llocs on poder passejar envoltats de naturalesa es converteixen en un aparador de la vergonya de la humanitat. Tot i així aquestes zones del parc són excepcionals per a retratar orquídies. Les llums que es filtren al pinar ajuden a compondre fotografies més suggerents, què ens submergeixen dins l'ambient natural de l'espècie.

Amb la jornada fotogràfica finalitzada toca recórrer el camí de tornada a casa, amb calma, pensant en el pròxim dia i en les noves possibilitats que ens oferirà, a tornar intentar captar la llum del que allà succeeix. A dia d'avui, a s'Albufera, declarada parc fa 30 anys, encara queden zones a protegir i espècies per descobrir. És molt el treball realitzat i molt el que queda encara per fer, sobretot fer arribar a la societat Balear els valors d'aquest espai, la seva riquesa, la seva llum, la seva màgia, els seus silencis. Cal estimar-la i respectar-la. •

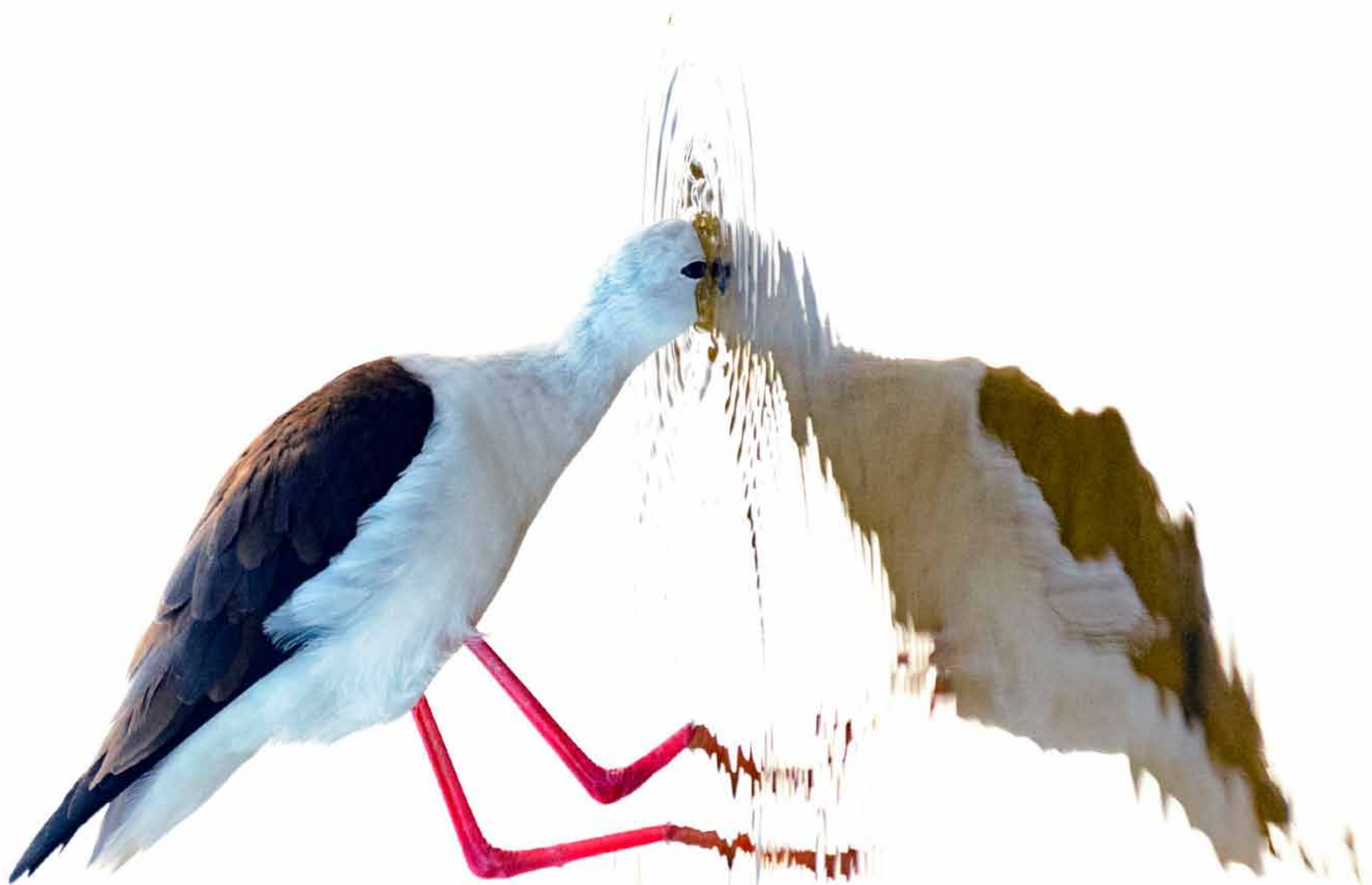

"Una visita poc discreta". L' arpella és una habitual en les observacions, la seva aparició sol venir acompanyada de nerviosisme i moviment per part de la resta d'aus.

"Amagada". Un tresor de s'Albufera de recent descobriment. La *Serapias vomeracea* de s'Albufera és l'única cita existent en tota les Balears d'aquesta orquídia.

“La imaginació és l’única arma en la guerra contra la realitat”.

Lewis Carroll

Per **Maite Serra-Franco**

El voltor negre que sorprèn Europa.

L'inusual viatge que està realitzant Brinzola, una femella de voltor negre alliberada l'octubre de 2018 a Huerta de Arriba (Sierra de la Demanda, Burgos), està sorprenent a ornitòlegs i naturalistes. Aquesta au, integrada en el programa "centinelas del veneno" de WWF, va ser amollada per GREFA, juntament amb altres 15 exemplars, amb la intenció de recuperar la població de voltor negre al nord del Sistema Ibèric. Després d'uns mesos va iniciar un viatge sorprenent fins a Noruega, després de recórrer més de 3.000 km per Espanya, França, Bèlgica, Holanda, Alemanya, Dinamarca i Suècia. Per aconseguir-ho, ha realitzat dos trajectes creuant el mar: de terres germàniques a daneses i d'allà cap a territori suec. Actualment s'està movent entre Noruega i Suècia, alimentant-se principalment de restes de rens morts que troba a les grans planures d'aquests països, a l'espera de veure quan tornarà cap al sud.

César-Javier Palacios. Un buitre negro español vuela hasta Noruega para comerse a Rudolph. 20 Minutos. La Crónica verde.24 DE MAYO DE 2019. <https://blogs.20minutos.es/cronicaverde/tag/buitre-negro/>

Voltor negre, *Aegypius monachus*. Francesco Veronesi.

Espanya, el segon país d'Europa amb major varietat d'aus.

Espanya, amb 622 espècies d'aus registrades, és el segon país d'Europa amb una major varietat d'avifauna al seu territori, segons l'actualització de la Llista d'Aus 2019 elaborada per l'organització SEO/BirdLife en base als registres i observacions realitzades per ornitòlegs al nostre país.

Aquest catàleg enumera els noms científics de les diferents espècies observades almenys una vegada des de l'any 1800 a Espanya, els ordena taxonòmicament i els classifica en funció de la regió geogràfica on foren albirats, el

seu origen o les vegades que han estat observats.

El llistat inclou vuit espècies d'auells que no han estat observades des de 1950, com el mussol esparverenc *Surnia ulula*, la ganga de Pallas *Syrhaptes paradoxus*, la grua damisella *Grus virgo*, el fuell egipci *Pluvianus aegyptius*, el tord daurat *Zoothera dauma* o el grèvol comú *Tetrastes bonasia*. El llistat inclou igualment noves espècies que s'han incorporat a l'avifauna ibèrica ja sigui per canvis de comportament, per amollada d'espècies exòtiques al nostre territori o aus que abans no s'observaven i ara sí, com el duc blanc *Bubo scandiacus*,

el mim tropical *Mimus gilvus*, el gorrió italià *Passer italiae*, el corb blanc i negre *Corvus albus* o el gorrió daurat *Passer luteus*.

A més, Espanya és un lloc clau a Europa per a observar 'raseses', segons el darrer Informe de Raseses de SEO/BirdLife, que recopila 201 aus rares i un total de 247 observacions relatives a 93 tàxons diferents.

Destaca l'arribada d'espècies siberianes a la Península, com el passarell golane-gre *Acanthis flammea* observat a Pamplona o el corriol gros siberià *Calidris tenuirostris* a Doñana; tropicals com els mascarells bru *Sula leucogaster* i cama-roig *Sula sula*, o les llambrítges fosca *Onychoprion fuscatus* i reial *Thalasseus maximus* a Canàries; espècies africanes com l'alosa puput *Alaemon alaudipes*, o de procedència americana com el corriol camallarg *Calidris himantopus*, entre moltes altres.

Actualizan la Lista de las aves de España. ABC Biodiversidad. 30/05/2019. https://www.abc.es/natural/biodiversidad/abci-actualizan-lista-aves-espana-201905271041_noticia.html

Velasco, M. G., Rouco, M., Tarrasón, M. G., Vargas, F. J. G., Hevia, R., Illa, M., ... & Rodríguez, M. (2019). Observaciones de aves raras en España, 2017. Ardeola, 66(1), 169-204.

Observar ocells és bo per a la salut.

Un estudi demostra que observar ocells alleuja l'ansietat i la depressió. L'hàbit quotidià de contemplar ocells i el seu entorn mentre passegem pel barri, anem de compres o ens desplaçem cap a la feina pot millorar la salut mental de les persones, tot i no viure necessàriament a una zona rural.

L'estudi, que va involucrar 270 persones de tres municipis britànics, va tenir en compte diferents paràmetres i va mostrar que les persones amb els nivells més baixos de depressió, ansietat i estrès viuen a llocs amb més vegetació i abundància d'ocells que la gent pot observar i escoltar, especialment durant l'horabaixa. Els investigadors també van corroborar que aquelles persones que estan menys temps a l'aire lliure són més propenses a manifestar sentiments d'ansietat o depressió que les que surten més al camp.

En aquest sentit l'estudi recomana fer les ciutats més verdes per gaudir més de la naturalesa en general i dels ocells en particular al voltant dels habitatges i per tant fer de les ciutats llocs més saludables per a viure i ser feliços.

Corb blanc i negre, *Corvus albus*. Frank Vassen.

Cox, D. T., Shanahan, D. F., Hudson, H. L., Plummer, K. E., Siriwardena, G. M., Fuller, R. A., ... & Gaston, K. J. (2017). Doses of neighborhood nature: The benefits for mental health of living with nature. BioScience, 67(2), 147-155.

Els globus són les deixalles plàstiques marines més letals per a les aus.

Un auell marí augmenta la probabilitat de mort en un 20% durant la seva vida quan ingereix una sola peça de plàstic, i passa al 100% si ha ingerit 93 peces, això és el que es deriva d'un estudi que, a més, explica que els plàstics tous com són els globus augmenten fins un 32% la

probabilitat de mort respecte als plàstics durs, ja que l'obstrucció del tracte intestinal és la principal causa de mort per ingesta de plàstics. Els autors de la recerca confirmen que si bé els plàstics tous suposen una part minoritària de la ingestió de les aus, varen ser responsables de més del 40% de les morts.

Roman, L., Hardesty, B. D., Hindell, M. A., & Wilcox, C. (2019). A quantitative analysis linking seabird mortality and marine debris ingestion. Scientific reports, 9(1), 3202.

Albatros mort per ingestió de plàstics. Lauren Roman.

Mussol esparverenc, *Surnia ulula*. Krun.

Per **Maite Serra-Franco**

Les Balears, entre les principals illes amb biodiversitat a protegir. Quasi un 10% de les extincions d'espècies illenques es podrien evitar amb l'erradicació dels mamífers introduïts, segons analitza un estudi dut a terme a 169 illes arreu del món i presentat per Island Conservation, una organització in-

Viroi petit, *Puffinus mauretanicus*. Maties Rebassa.

Cabra, moix, conill i rata, espècies invasores que posen en risc la nostra biodiversitat. A la darrera imatge, rata vora virot petit incubant, Fotos: Cati Artigues, Toni Muñoz i Miquel McMinn.

ternacional sense ànim de lucre que té com a objectiu principal preservar la biodiversitat insular mitjançant l'eliminació d'espècies invasores.

Al seu llistat d'illes prioritàries "a preservar" hi figuren 5 dins l'àmbit balear, totes elles amb espècies greument amenaçades per l'impacte negatiu de mamífers invasors: l'Espartar, Tagomago i s'Espalmador a Pitiüses, i Cabrera i l'illa dels Conills. Són aquestes les úniques illes espanyoles incloses a la llista d'Island Conservation. En ella s'especifica que a l'illa de l'Espartar és el conill la principal espècie invasora que perjudica el virot petit, *Puffinus mauretanicus*; a Tagomago són tres les espècies a erradicar: la cabra, el moix i la rata; a l'illa dels Conills (a l'arxipèlag de Cabrera) la rata i el conill són igualment amenaces importants per al virot; a l'Espalmador ho són el moix, el conill i la rata, també per al virot; i finalment, a Cabrera, on segons l'organització naturalística és on més es concentren les amenaces a causa de les espècies introduïdes: moix, conill, rata, ratolí, ca, geneta i mustela, les quals afecten tant al virot petit com a la sargantana balear. A l'Espartar i Tagomago les actuacions per a dur a terme l'erradicació d'espècies invasores podria ser una realitat el 2020, mentre que a Cabrera, a l'illa dels Conills i a l'Espalmador això no seria possible fins a 2030.

Enric Culat. Les Balears, entre les principals illes amb biodiversitat a protegir. Ara balear societat.t 29/03/2019. https://www.arabalears.cat/societat/Balears-principals-illes-biodiversitat-protegir_o_2206579408.html

Àguila peixatera, *Pandion haliaetus*. Toni Muñoz.

L'àguila peixatera torna a València gràcies a pollets nascuts a Balears.

Les Illes Balears participen en la reintroducció de l'àguila peixatera, *Pandion haliaetus*, al País Valencià, aportant fins a quatre pollets nascuts a l'arxipèlag, sempre que la productivitat dels nius escollits sigui òptima. Dos pollets han estat ja aportats enguany i altres dos ho seran al 2020. Aquesta actuació pretén recuperar la població de l'àguila peixatera a València i reconnectar les poblacions balear i peninsular, vigilant que es conservi així la genètica dels individus mediterranis.

El àguila pescadora regresa a Valencia gracias a polluelos nacidos en Baleares. 18.05.2019. Diario de Mallorca. <https://www.diariodemallorca.es/mallorca/2019/05/18/aguilas-pescadora-regresa-valencia-gracias/1418026.html>

El Govern aprova el decret pel qual s'estableix la Reserva Marina de l'illa de l'Aire.

El Consell de Govern va aprovar el 12 d'abril el decret pel qual s'estableix la Reserva Marina de l'illa de l'Aire de Menorca que, amb una superfície total de 719,31 hectàrees, serà la segona Reserva Marina de Menorca i l'onzena de les Balears. En ella s'han inventariat fins a 634 espècies marines, destacant les que ocupen les praderies de posidònia i les de les comunitats de fons rocallosos que envolten l'illot i els alguers.

Aquesta declaració permetrà recuperar les poblacions de peixos pròxims a l'àrea declarada regulant les activitats relacionades amb els recursos pesquers, entre elles el necessari control

de la pesca recreativa a la zona. La Reserva Marina inclou una zona especial per al busseig on queda prohibida tota classe de pesca (a excepció de la pesca recreativa des de terra amb canya) i d'extracció de flora i fauna marines.

La Reserva inclou també part del Lloc d'Importància Comunitària (LIC) Punta Prima-illa de l'Aire, i cal destacar també la declaració de la zona submarina que envolta l'illa com a Bé d'Interès Cultural (BIC) amb categoria de zona arqueològica.

La Reserva Marina de l'illa de l'Aire de Menorca ja és una realitat. dBalears. 12 abril 2019. <https://www.dbalears.cat/balears/2019/04/12/326103/reserva-marina-illa-aire-menorca-realitat.html?platform=hootsuite>.

Us heu demanat quants d'anys viuen les aus? I els migrants, d'on venen o on van? (II)

Per **Pere Garcias**

Falcó marí, *Falco eleonora*

Seguint amb l'anàlisi de les dades de longevitat i distància recorreguda per les aus que viuen o passen part de les seves vides a les nostres illes avui ens fixarem en quatre grups molt diferents com són els anàtids, ràl·lids, rapinyaires i gavines i similars.

La tria d'aquests grups ha estat una decisió purament pràctica ja que no tenim tanta informació d'aquestes espècies com la que tenim dels grups tractats en la primera entrega. Així, per fer una secció més coherent, hem analitzat les recuperacions, controls i distàncies sense tenir en compte un mínim ni de temps ni de distància per disposar de tota la informació al nostre abast.

La longevitat registrada per cada un d'aquests grups és diversa i mentre entre els anàtids la mitjana sols ser de 20 anys, per bé que els cignes i les oques poden arribar als 25 amb facilitat i els ràllids a 15, en els rapinyaires el rang és molt ample depenent de les espècies de què es tracta; per exemple els voltors negres poden tenir longevitats de 40 anys amb certa freqüència mentre les espècies més petites no solen superar els 20 anys. Les gavines, que formen part de l'ordre dels caradri-formes, solen ser relativament longeves, de fet encaixen en els paràmetres

d'altres espècies de limícoles i trobar individus amb més de 30 anys no és excepcional per bé que la mitjana és d'uns 24 anys.

Aquí us presentem una taula amb la longevitat i els recorreguts en quilòmetres de diverses espècies dels grups triats. Els quilòmetres recorreguts no necessàriament corresponen al mateix individu de la longevitat i sols s'empren els valors màxims per a cada espècie.

Com en la primera entrega, d'un cop d'ull ja es poden treure una sèrie de conclusions. La primera i més evident és que les espècies sedentàries reflecteixen desplaçaments de curt abast, gairebé totes per sota dels 100 Km. Així i tot podríem analitzar el comportament d'algunes d'elles.

El falcó pelegrí, en principi, és una espècie sedentària però presenta moviments dispersius dels joves que els poden dur a les altres illes i la dada del 164 Km es deu a un jove que s'anellà a

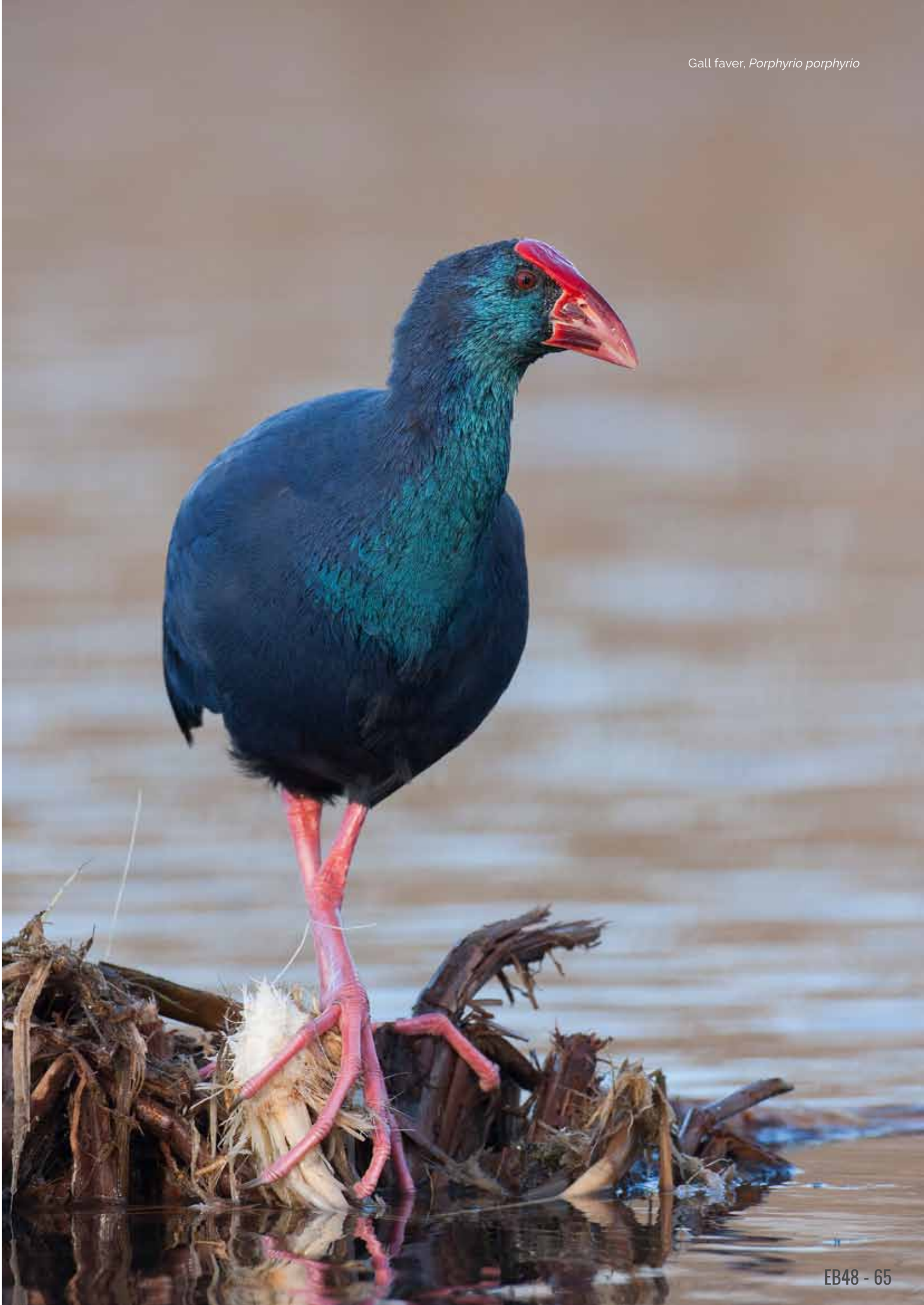
l'illa de l'Aire, Sant Lluís, Menorca i es recuperà a Felanitx, Mallorca.

El xoriguer, que sembla una espècie sedentària a les Balears i certament els individus que crien aquí ho són majoritàriament, presenta a la tardor i principis de l'hivern una entrada d'aus procedents del centre i nord d'Europa que passen en migració o queden a hivernar a les nostres terres. L'au més longeva fou un poll anellat a Santanyi i trobat mort, a penes a 5 Km d'on es va anellar, després de 6 anys i 9 mesos . Dels hivernants o migrants la dada de major recorregut correspon a un exemplar anellat a Suècia com a poll i recuperat al COFIB. L'origen més habitual dels xoriguers hivernants a Balears és Alemanya però també provenen de Bèlgica, Holanda i Suècia.

Del voltor, que ningú diria que fos especialment viatger, també hi ha registres entre Menorca i Mallorca a banda de les introduccions que es dugueren a terme amb aus peninsulars que,

Espècie	Temps transcorregut (dies)	Km recorreguts
<i>Gavina corsa (Ichthyæetus audouinii)</i>	16 anys i 11 mesos (6200)	3354
<i>Òliba (Tyto alba)</i>	16 anys i 2 mesos (5910)	50
<i>Mussol (Otus scops)</i>	15 anys i 2 mesos (5541)	10
<i>Voltor (Aegypius monachus)</i>	15 anys i 1 mes (5515)	289
<i>Gall faver (Porphyrio porphyrio)</i>	13 anys i 6 mesos (4934)	0
<i>Gavina camagroga (Larus michahellis)</i>	11 anys i 11 mesos (4365)	1485
<i>Milana reial (Milvus milvus)</i>	10 anys i 5 mesos (3795)	57
<i>Collblau (Anas platyrhynchos)</i>	10 anys (3668)	31
<i>Xoriguer (Falco tinnunculus)</i>	6 anys i 9 mesos (2480)	3164
<i>Gavina fosca (Larus fuscus)</i>	6 anys i 5 mesos (2342)	2932
<i>Falcó vesper (Pernis apivorus)</i>	6 anys i 1 mes (2235)	2204
<i>Falcó pelegrí (Falco peregrinus)</i>	5 anys i 1 mes (1866)	164
<i>Gavina d'hivern (Chroicocephalus ridibundus)</i>	3 anys i 9 mesos (1382)	2834
<i>Ànnera blanca (Tadorna tadorna)</i>	3 anys i 6 mesos (1288)	337
<i>Àguila peixatera (Pandion haliaëtus)</i>	3 anys i 1 mes (1124)	1714
<i>Falcó mari (Falco eleonora)</i>	2 anys i 11 mesos (1086)	591
<i>Llambritja bec-llarg (Thalasseus sandvicensis)</i>	2 anys i 9 mesos (998)	2417
<i>Fotja banyuda (Fulica cristata)</i>	1 any i 10 mesos (693)	0
<i>Mussol reial (Asio otus)</i>	1 any i 6 mesos (559)	47
<i>Àguila coabarrada (Hieraëtus fasciatus)</i>	10 mesos (304)	56
<i>Cel·la rossa (Anas crecca)</i>	9 mesos (282)	727
<i>Arpella cendrosa (Circus pygargus)</i>	3 mesos i mig (112)	1300
<i>Gallineta d'aigua (Gallinula chloropus)</i>	3 mesos (91)	0
<i>Falcó torter (Accipiter nisus)</i>	2 mesos (56)	892
<i>Esparver (Hieraëtus pennatus)</i>	1 mes (34)	5

Gall faver, *Porphyrio porphyrio*

Arpella cendrosa, *Circus pygargus*

probablement, són més proclius a realitzar desplaçaments de més llarg abast ja que no han de travessar mar oberta i hi ha registres d'aus nascudes a Extremadura observades a França. Un voltor anellat a Moncaire, Escorca, es va trobar mort al terme de Quatretonda a la comarca de la Vall d'Albaida, a València.

Una altra espècie molt curiosa és el falcó marí que fins fa molts pocs anys la literatura assegurava que les aus migraven a Madagascar seguint la mar Mediterrània. Seguiments via satèl·lit d'aus dels Columbrets i sa Dragonera establiren sense cap mena de dubte que migren travessant el continent africà seguint una ruta més o manco directa des de les colònies de cria a Madagascar sobrevolant el Sàhara i els grans llacs africans plantant-se a la costa de Moçambic en poques setmanes. Curiosament, els adults i els joves migren per separat i l'única diferència entre les rutes de joves i adults és que els primers prenen una ruta menys directa i inverteixen més temps per a completar-la.

D'altra banda els darrers anys també s'ha constatat la presència de falcons marins al centre peninsular, concretament el valor de 591 Km correspon a una au anellada com a poll a l'illa eivissenca de Tagomago i es trobà exhausta a l'Ermita de los Llanos, al terme municipal d'Arenas de San Pedro al peu de la serra de Gredos, a la província d'Àvila.

L'àguila peixatera és un cas diferent. Les que crien aquí són sedentàries amb moviments dispersius que poden portar els juvenils per tota la conca de la Mediterrània i fins i tot al golf de Guinea. A l'hivern ingressen aus nòrdiques de Finlàndia, Noruega o Alemanya d'on és la recuperació més llunyana.

Els rapinyaires nocturns que crien habitualment a les Balears són sedentaris. L'espècie més longeva és l'òliba, amb un control de prop més de 16 anys d'una au de sa Dragonera. El mussol també és bastant longeu amb 15 anys i 2 mesos d'un exemplar anellat a Vallde-mossa.

De tots els grups tractats aquí els de les gavines és el més viatger amb molta diferència. Quan no es marquen les gavines camagrogues, i sols es descastaven, es pensava que eren sedentàries i passaven tot l'any a les Balears i sols feien petits desplaçaments a les colònies de cria. Però des que se'ls anella amb PVC s'ha comprovat que de les aus que crien o neixen aquí una part migren a través de la vall de l'Ebre i arriben fins al País Basc, Cantàbria, Astúries i Galícia per hivernar, mentre que una altra part es queda a Catalunya i al País Valencià. La gavina corsa és motiu de seguiment des de fa molts d'anys i ja es té prou informació dels seus moviments. Part de les aus balears passen l'hivern al sud de la península Ibèrica, bàsicament a Andalusia, però altres migren cap a l'Àfrica i arriben al Senegal. Les gavines d'hivern i les fosques fan el camí contrari, és a dir, crien al centre i nord d'Europa i passen l'hivern aquí. Les que venen de més lluny ho fan des de Finlàndia. En el cas de les llambritges

sols tenim dades de la bec-llarg que hiverna a les Balears i hi ha un control d'una au trobada morta a cala Gamba que fou anellada a Suècia.

Encara que els anàtids són aus cinegètiques i solen donar moltes recuperacions, aquí no hi ha gran tradició de caça d'aquàtiques, ja que, afortunadament, la major part de les àrees humides que poden acollir ànneres i oques estan protegides. Sols tenim dades d'una cel·la rossa anellada al Salobrar i caçada a França i una ànnera blanca anellada com a poll la primera vegada que es constata la cria al Salobrar i que es caçà a l'Encanyissada, al delta de l'Ebre.

Ja per acabar, també s'han inclòs els ràl·lids encara que no disposem de moltes dades. En principi, les espècies més migradores serien les del gènere Porzana, però també els Rallus i les Gallinula tenen moviments dispersius. La dada més interessant de longevitat és un gall faver que s'anellà a l'Albufera de Mallorca el 1991 i va col·lidir amb un cotxe el 2005 i després es va alliberar amb bon estat. •

Òliba, *Tyto alba*.

Ànnera blanca, *Tadorna tadorna*.

S'ha produït un important repunt en el tràfic de la família dels fringil·lids. Verderol, Marek Szczepanek, Passerell, Mindaugas Urbanas, Cadenera, JJ Harrison. Gafarró, Luis García.

El mercat de l'extinció (II)

Per **Maite Serra-Franco**

El comerç legal d'espècies és una activitat creixent a tot el món: només al 2016 va suposar el moviment de més de 3 milions d'exemplars de fauna i 91 milions de plantes. Està regulat pel CITES (Convenció sobre el Comerç Internacional d'Espècies Amenaçades de Fauna i Flora Silvestres), però en contraposició a aquesta activitat legal existeix un tràfic il·legal i furtivisme que opera sobre espècies amenaçades i protegides.

Aquest tràfic, impulsat per xarxes mafioses internacionals, és el quart més lucratiu després del d'armes, drogues i de persones, i s'estima que genera uns 20.000 milions d'euros anuals i està posant en risc el futur de moltes espècies ¹.

Els mercats receptors més importants es situen als països rics, que són els que poden pagar les importants quantitats de diners que normalment es

demanen pels productes procedents d'aquest tràfic. Els EUA, Tailàndia, Japó, Xina, i la CE són els compradors més importants d'aquest tipus de productes salvatges de tota mena, sigui la seva procedència legal o il·legal. El tràfic il·legal de vida salvatge no reporta beneficis als països exportadors, perquè no paguen taxes, ni drets de duana, ni impostos, com si fa el comerç legal. Tampoc beneficia els caçadors furtius locals perquè la quantitat que reben per

Batuda del SEPRONA contra la venda il·legal de bolets i cargols. Unidad Móvil Aragón TV. <https://youtu.be/ZxzNZ4zFjr8>

capturar i recollir il·legalment espècies és miserable. Tot el contrari, té efectes devastadors en les economies regionals en perjudicar el futur dels ecosistemes on viuen els mateixos furtius, ja que molts d'aquests països depenen directament de la fauna i flora salvatges per a la subsistència diària ².

Espanya juga un paper important en el comerç d'espècies. Entre els anys 2006 i 2016 es van importar a Espanya uns 4,5 milions d'exemplars emparats pel Conveni internacional CITES ¹. Entre les espècies amb les quals més s'ha traficant, entre el 2005 i el 2016, hi ha 13.000 rèptils, 3.000 ocells, a prop de 600

primats, 70 ullals d'elefants o més de 7.000 kg d'angules pescades a Espanya i destinades al mercat asiàtic ¹.

Encara que no és possible determinar la xifra exacta del comerç il·legal que transita per Europa a través d'Espanya, pels investigadors i autoritats policials el país és un punt d'entrada pel comerç d'il·lícits a causa de la seva proximitat cultural i física amb Llatinoamèrica i Àfrica. És el principal país de destinació de pells de rèptils del món i un dels principals canals de distribució cap a la Unió Europea d'exemplars vius i ous de rèptils i ocells. Dins dels ocells, els rapinyaires i lloros són els més traficats, encara que s'ha produït un important repunt en el tràfic de fringil·lids, com la cadenera *Carduelis carduelis*, el passerell *Linaria cannabina*, el gafarró *Serinus serinus* i el verderol *Chloris chloris*. A més, el nostre país també és un gran exportador d'aus per a falconeria, la destinació principal dels quals són els països d'Orient Mitjà. Els "punts calents" estan en les zones portuàries properes a Àfrica, especialment Algesires, València i les illes Canàries. La majoria de la fauna que arriba de manera il·legal ve oculta entre altra mercaderia que ingresa pels ports. A més, el Sepro-na posa atenció en el creixent negoci il·legal a través d'Internet, i ha detectat diversos casos en els quals el trànsit es materialitza a través d'enviaments postals amb compres fetes per Internet. Les empreses de paqueteria fan un escàner als enviaments sospitosos, però el nivell de mercaderia és tan gran que és impossible analitzar el 100%. A més d'aquests continua el trànsit més tradicional, encara que el fenomen és cada vegada menor: es tracta de les 'mules', persones que decideixen dur ous o animals petits mitjançant cinturons o faixes adherides al cos. També ho fan

Les Angules són el més important cas de tràfic il·legal de peixos autòctons a Espanya. Basotxerri

Tràfic d'animals: Guàrdia Civil rescata a Barajas a 7 pollets nounats de lloro. <https://youtu.be/wPz-Dq7L8VA>

en maletes de doble fons i fins i tot en vehicles en els quals amaguen l'animal mentre creuen les fronteres. Per a detectar aquesta mercaderia, Duanes organitza com a mínim una vegada cada dos anys juntament amb l'Organització Mundial de Duanes, la Unió Europea o CITES, operacions específiques per a

confiscar determinats il·licits. El control del comerç il·legal dins del territori nacional el fa el Seprona, amb inspeccions constants a granges, botigues de mascotes i nuclis zoològics, igual que atén denúncies de veïns o ciutadans que veuen irregularitats en els seus barris ^{1,3,4}.

'Mules', persones que decideixen cenyir-se ous o animals petits al cos a través de faix. By Servicios de Southern California News Group

Tigre dins una maleta, a l'aeroport. TopMax.19 sept. 2015 <https://youtu.be/tO-Bo7Wm27bl>

Un dels grans problemes que tenen les autoritats quan confisquen animals exòtics il·legals és què fer amb ells. La policia o les administracions públiques no disposen d'instal·lacions que puguin acollir fauna, ni personal capacitat per a cuidar els exemplars de forma adequada. Segons reconeixen les pròpies autoritats de Cites-Espanya, a vegades, després de passar pels jutjats, els animals són retornats als seus amos tot i haver comès un delictes, simplement perquè no hi ha cap lloc que pugui acollir-los. Per aquest motiu, és important disposar de centres que puguin atendre les necessitats de les autoritats quan intervenen animals víctimes de tràfic il·legal ⁵.

A Espanya hi ha molts centres d'acollida d'animals o zoològics que poden acollir espècimens procedents de les operacions contra la delinqüència, però no en grans quantitats.

Hi ha molts pocs casos en què es torna un animal al seu medi natural, ja que els exemplars han passat per experiències traumàtiques o ja estan troquelats -en l'argot dels etòlegs són animals habituats a l'ésser humà o que són incapços de desenvolupar la seva vida de nou en un entorn salvatge-, per la qual cosa es fa impensable una devolució a la natura; en tot cas és una decisió de l'autoritat CITES. Depenent de l'espècie i del seu estat, l'animal pot incorporar-se a un projecte de cria en captivitat o d'educació ambiental, a un zoològic, etc. ^{3,4}.

En els últims anys, arran de l'aprovació del Pla Europeu (2016) i del recent Pla Espanyol (2018) de Lluita contra el Tràfic d'Espècies (pla TIFIES), s'han intensificat les accions contra aquest problema. No obstant això, perviuen diferents problemes al nostre país. El principal és la manca de voluntat política i baixa prioritat del CITES en els ministeris afectats, el que implica una greu manca de mitjans i recursos. Un dels exemples més evidents és la precària situació dels centres de rescat. Tan sols 5 dels 35 centres existents té un conveni de col·laboració amb l'administració, que a més aporta menys del 10% de les despeses reals de manteniment dels centres. Altres problemes detectats són el blanqueig d'animals i materials, l'existència de màfies que operen al nostre territori o la manca de coordinació ¹.

Augmentar el perfil polític de la lluita contra el tràfic d'espècies, inver-

Espanya també és un gran exportador d'aus per a falconeria. Carlos Delgado

tir més recursos, desenvolupar plans específics per a certes espècies, crear un centre de rescat de referència, augmentar la dotació econòmica per als centres associats, crear normativa específica o desenvolupar campanyes de sensibilització són algunes de les propostes per millorar l'eficàcia en la lluita contra aquest delictes ¹.

Al febrer del 2018 el Govern va aprovar el Pla de Lluita contra el tràfic il·legal d'espècies i el furtivisme. El text aborda 26 mesures específiques organitzades en tres línies d'actuació dirigides a prevenir, aplicar i fer complir les normes i reforçar l'associació mundial de països d'origen, consum i tràfic d'espècies. No obstant això es troba a

Mussol en el centre de rescat Cites de Toledo. FIEBAragón TV. <https://youtu.be/ZxzNZ4zFjr8>

faltar un major pressupost aparellat al pla i un major esforç en la sensibilització de la societat, perquè els sectors que compren i venen aquests productes han de conscienciar-se. I tot i que s'inclouen accions adequades, es troba a faltar una major perspectiva cap a les aus i una aposta per la participació de les ONG en el seguiment del pla. Concretament, tot i que el pla cita de forma genèrica les aus, no aporta "dades suficients" sobre l'impacte del tràfic il·legal d'aquestes, i precisament, llores i altres aus exòtiques són algunes de les espècies més traficades i desitjades al món per part del comerç il·legal. •

Referències citades:

1. Carlos Ibero Solana. Informe: El negocio de la extinción en España. WWF/Ade-na , Madrid (2018). Recuperado de https://d80g3k8vowjyp.cloudfront.net/downloads/negocioextincionespana_ok.pdf
2. A Caballero Gómez-Casero. Tráfico ilegal de aves exóticas Alumno - DDD - UAB (1999). Recuperado de https://ddd.uab.cat/pub/trerecpro/1999/80180/trafico_ilegal_aves_exoticas.pdf
3. María Isabel Magaña y Montse Hidalgo. España no tiene medios para controlar el tráfico ilegal de vida salvaje. Diario el Mundo. Recuperado de http://www.elmundo.es/elmundo/2015/graficos/datos/nov/s1/mercado_negro/panoramica.html
4. P.S.A. Crece en Melilla el tráfico ilegal de aves en peligro de extinción. El Faro de Melilla (02/01/2014). Recuperado de <https://elfarodemelilla.es/crece-en-melilla-el-trafico-ilegal-de-aves-en-peligro-de-extincion/>
5. MIGUEL G. CORRAL .Un santuario para el rescate de animales 'refugiados'. El Mundo. Biodiversidad (01/06/2015). Recuperado de <http://www.elmundo.es/ciencia/2015/06/01/556b467fca4741943e8b4587.html>

Un racó per descobrir

Observant aucells per Tossals

Per Rafel Mas

Per començar la nostra passejada ens dirigim al poble de Lloseta i agafam la Ma-2110 en direcció a Alaró, carretera coneguda popularment com "de Tofla". La carretera discorre paral·lela al Torrent de s'Estorell, i just abans de la ignominiosa pedrera de Can Negret –que queda a la nostra esquerra-, trobam una desviació a mà dreta. Aquest punt està ben indicat amb un senyal que indica "Refugi de Tossals Verds" (punt quilomètric 6,5 aproximadament). La carretera torna una camada asfaltada, és el camí d'Almadrà, que travessa camps d'ametlers i garrovers fins a passar per la potabilitzadora d'aigua de Son Cocó. En les proximitats d'aquest punt hi ha un territori d'una colla d'àguila coabarrada (*Aquila fasciata*), així que hem de parar esment si veim volar algun gran rapinyaire.

El camí és dolent, estret i amb molts de clots, pel que s'ha d'anar circulant molt amb bones, si no volem deixar el càrter en un sotrac. Per començar la ruta, tenim l'opció de deixar el vehicle al pàrquing (no hi caben molts de cotxes) habilitat vora les cases de son Ordines al Clot d'Almadrà, o un poc abans, a un lloc que quedi retirat, si tenim ganes de caminar un poc més. Just devora son Ordines passarem un portell per la dreta de la barrera d'entrada a la finca pública de Tossals Verds, i aquí comença la nostra caminada.

La finca de Tossals Verds és una finca de titularitat pública, situada al municipi d'Escorca i gestionada pel Consell de Mallorca d'ençà del 1986. La seva extensió és de 578 ha, i comprèn camps de cultiu i de pastura, alzinars, marjades d'oliveres i boscos de pinars i carritxars, a més de garriga.

La millor època per visitar la finca seran evidentment els mesos compre-

Lledoner, *Celtis australis*.

sos entre la tardor i la primavera, tot i que si el dia no és molt calorós, un capvespre d'estiu ens pot oferir agradables sorpreses. Un dels inconvenients de caminar-hi a l'estiu serà l'estat en què es troba la vegetació, molt marcida i

socarrada. Entre maig i juliol es donen emergències de l'escarabat banyarriquer (*Cerambyx cerdo*) i si duim sort, podem trobar falcons marins (*Falco eleonorae*) caçant-los per damunt l'alzinar. Nosaltres realitzàrem l'excursió un 24

de juny i en arribar al Refugi de Tossals Verds ens topàrem amb diversos punts on es donaven emergències massives de formigues amb ales, tot i no ser un dia humit. Aquestes emergències eren aprofitades per prop d'un milenar de falzies (*Apus apus*) que se n'alimentaven frenèticament. S'ha de tenir en compte que si es vol fer la ruta en plena canícula, el millor que es pot fer és aprofitar les dues darreres hores de claror per evitar la calor.

El recorregut que proposam fins a les cases del Refugi de Tossals es pot cobrir en 1 hora escassa si es camina ràpid amb pas de senderista, nosaltres us animam a fer una cosa diferent, passejar returant-vos a observar cada raconada i explorar el cel fent contínues aturades, de cara a detectar aucells. El temps s'ha de tenir en compte per anar i tornar, i per això basta comptar que ens faran falta 2 hores o 2 i mitja per assegurar. Es recomana calçat de muntanya còmode, impermeable a l'hivern.

El camí arranca travessant el torrent d'Almadrà en una zona de grans alzines i lledoners. Aquests grans arbres ja ens donaran les primeres observacions ornitològiques: sentirem primer que observarem, el cant agut del reietó (*Regulus ignicapillus*), i serà un incert que no sentim el txec-txec del busqueret de capell. També és freqüent en aquest redol el capferrerico (*Parus major*) i el ferrerico blau (*Cyanistes caeruleus*), dins dels mesos d'estiu veurem famílies senceres amb els polls pidolant menjar als pares al mateix temps que revisen tots els reversos de les fulles dels arbres a la recerca d'erugues. Des de la primavera a la tardor aquest racó humit i ombrívol és el preferit dels caçamosques (*Muscicapa tyrrhenica balearica*) per caçar insectes al vol sempre des de les mateixes perxes.

Als voltants trobarem romequers a les voreres del torrent, bons per poder observar algun exemplar de busqueret de cap negre (*Sylvia melanocephala*). El camí comença a fer voltes entre alzinar i penyes, en aquest tram ens toparem amb els confiats pinsans (*Fringilla coelebs*) que sempre troben miques i fragments de menjar interessants a terra. El torrent està vorejat d'alzines i algun exemplar de figuera borda i algun llam-púdol. Anirem amb el torrent a la nostra dreta, per una pista de terra més o menys planera, que es transformarà en una costa encimentada un poc feixuga.

Arribarem així a la zona de l'estret.

La geologia de la finca és molt interessant per les grans masses de roca calcària que han estat erosionades, donant lloc a un paisatge càrstic molt estètic. Les grans parets de roca per on discorre

el camí, amb els seus colors grisos i degotissos, ocres i negres, ens fan sentir en un lloc màgic. Abans d'arribar-hi, per dins del torrent o en algun petit collet o rosseguera, ens ha de sorprendre el

Xoriguer, *Falco tinnunculus*. Cati Artigues.

Banyarriquer, *Cerambyx cerdo*.

Lledoner, *Celtis australis*.

Pinsà, *Fringilla coelebs*. Cati Artigues.

Lledoner, *Celtis australis*.

Ferrerico, *Parus major*. Cati Artigues.

Cabra assilvestrada, *Capra hircus*.

potent cant del passaforadí (*Troglodytes troglodytes*), espècie que compta amb el do de la ubiqüitat.

L'estret és un bon lloc per observar al xoriguer *Falco tinnunculus*, en un ambient un poc diferent al qual ens té avesat, més agrícola i associat a l'activitat humana. En aquests voltants hi cria una colla als penyals, i si passam a mitjans o finals de juny, podrem sentir els adults interaccionar amb els polls, que són al niu, sobretot quan els porten alguna presa o s'acosta algun tipus de perill. Els corbs (*Corvus corax*), també estan presents i crien a la zona, i qualsevol moviment d'aquests, altera la colla de xoriguers i els incita a foragitar-los.

Els penyals d'aquest estret són excel·lents també per observar-hi dues espècies rupícoles més que també hi crien: el cabot de roca (*Hirundo rupestris*) i la pàssera (*Monticola solitarius*). En el moment que passem per l'estret, serà un incert que no veiem fer als cabots les seves giragonses ran de penyes, jugant amb els corrents d'aire. En aquest cas els podrem identificar bé per la seva forma d'hirundinid (tipus oronella) de color gris, amb les típiques taques blanques fent-li ventall a la coa. I si tenim paciència els veurem entrar a les balmes i covasses per descansar sobre grans estalagmites o bonys de traverti tacats de ronya de tant de posar-s'hi. Dedicant-hi temps, els podem veure anar a beure en vol als degotissos dels mateixos llocs.

A la pàssera la detectarem primer pel seus cant melodiós, ressonant entre les penyes. Si param atenció el veurem parat sobre una penya que sobresurti una mica, i en sentir-se observat o alertat, farà picats arran de penyes i desapareixerà. El mascle és més visible que la femella pel seu cridaner color blau. Davall els penyals la vegetació típica és d'aritges (*Smilax aspera* var. *balearica*), i romaguers (*Rubus ulmifolius*) i mules (*Euphorbia dendroides*), aquestes darres amb fulles que tornaran d'un preciós vermell a l'estiu.

Passat el roquissar ens endinsam en una zona de marjades d'olivar. Seguirem el camí amb tendència cap a la dreta. Hem d'estar atents a seguir les dreceres que ens proposa la senyalització i que ens fan seguir un antic camí empedrat, si bé no és massa problema perquè tot el temps va travessant la pista asfaltada que puja fins al refugi. Quan gairebé siguem a dalt, aprofitarem alguns dels revolts que fa el camí,

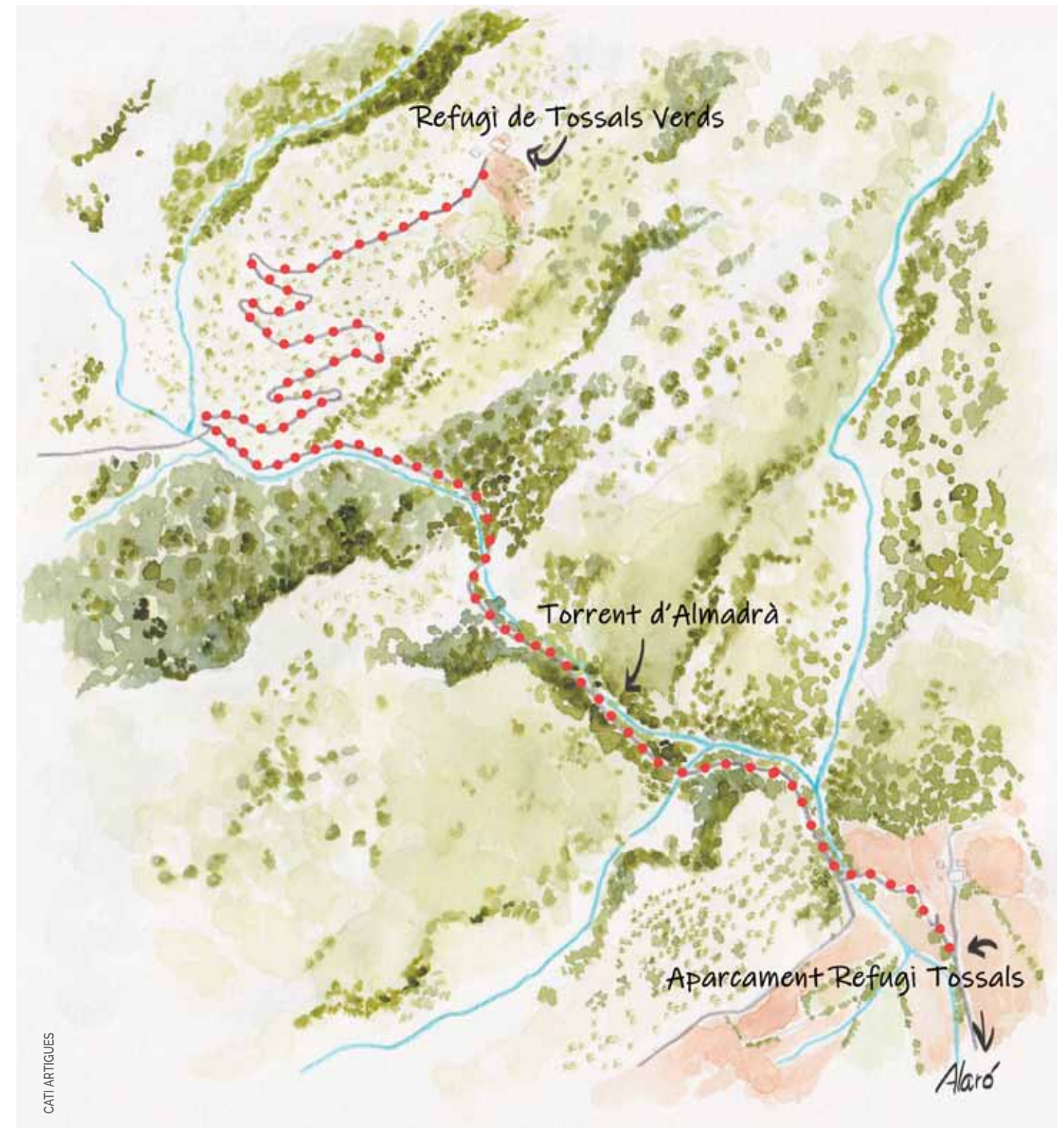
per girar-nos i observar les vistes cap al pla de l'illa, el puig de s'Alcadena i el del castell d'Alaró. Tot aquest tram és bo per observar petits passeriformes, que aprofiten les zones d'ecotò que forma l'olivar "arreglat" i el "descuidat" per trobar menjar. A punt d'arribar al refugi, gairebé a dalt de tot trobarem dues fonts d'aigua no potable, aquests punts sempre són interessants per la fauna, sobretot en l'època més calorosa. A l'estiu, centenars de mosques s'hi acosten i desenes de reis o vespes alfareres (*Scelifron spirifex*) hi van a arreplegar fang amb el qual fer els seus nius. La

vegetació associada a aquestes fonts és també molt interessant.

A dins de la finca, la cabra mallerquina assilvestrada o orada és molt abundant, aquesta espècie domèstica i invasora fa de les seves pasturant i brostejant sobre la vegetació. Us serà molt fàcil veure'n algun grup. És a partir d'aquest tram d'olivar, on hem de posar un ull al camí i l'altre a l'aire, doncs serà fàcil observar alguna milana (*Milvus milvus*) i qui sap si algun grup de voltors negres (*Aegypius monachus*) o lleonats (*Gyps fulvus*). Una altra espècie que podem veure creuar la zona a alta veloci-

tat és el falcó peregrí (*Falco peregrinus*). A partir de la tardor i durant l'hivern diferents espècies de tords ompliran l'olivar i la garriga.

Convé dur aigua, sobretot si feu la caminada en època calorosa, però l'avantatge és que a les cases teniu una font on podeu tornar-ne a carregar. Al refugi, podem descansar un poc amb unes vistes espectaculars i ja només ens queda desfer el camí. •

Per **Manolo Suárez**
Dibuixos de **Cati Artigues**

La família dels podicipedidae està formada per aus aquàtiques i capbussadores repartides per tots els continents. Estan tan adaptades al busseig que tenen les seves potes desplaçades cap endarrere per a impulsar-se davall l'aigua. Això els dificulta caminar per terra, cosa que eviten fer sempre que poden. Aparentment se semblen a les ànneres, ja que comparteixen el mateix hàbitat, però amb un poc d'atenció veurem que són molt diferents. Els becs són forts i cònics, potes lobulades, cua molt curta i no tenen un dimorfisme sexual evident. Presenten dos tipus de plo-

matge: un molt vistós en època de cria i un hivernal discret de colors suaus. S'alimenten principalment de peixos i petits invertebrats que capturen baix l'aigua. A Balears podem observar tres espècies diferents: el setmesó (*Tachybaptus ruficollis*), el soterí gros (*Podiceps cristatus*) i el soterí (*Podiceps nigricollis*). Els dos primers són nidificants, mentre que el soterí és principalment hivernant i migrant, excepte a Formentera, on es poden veure també alguns exemplars no reproductors durant l'estiu. De tant en tant hi ha cites accidentals de dues espècies

més: el soterí gris (*Podiceps grisigena*) i el soterí orellut (*Podiceps auritus*).

De les tres espècies habituals a les illes, el soterí gros, com el seu nom indica, no es pot confondre amb els altres perquè és molt més gran que els altres i també és més escàs. Els altres dos sí que se semblen molt més, però just els podem confondre a l'hivern, ja que el soterí no nidifica i els pocs que podem veure amb plomatge d'estiu són completament diferents dels setmesons. Les dues espècies són bastant petites, més o manco

setmesó

d'un pam, rodons com una bolla i molt, molt inquiet. Es capbussen constantment per cercar menjar o per

amagar-se davant qualsevol cosa que els espanti. No estan molt de temps submergits, i quan surten a la superfície ho fan de sobte, com si fossin de suro que emergeix de cop.

El setmesó és el més petit, de color marró, més fosc per damunt. Emet un so molt característic, que sembla que estigui rient. És l'únic que cria dels dos, per tant no el podem confondre amb el soterí durant la major part de l'any. El podem trobar a qualsevol zona humida, fins i tot llacunes petites, com basses dels camps de golf o de petites depuradores.

El setmesó i el soterí

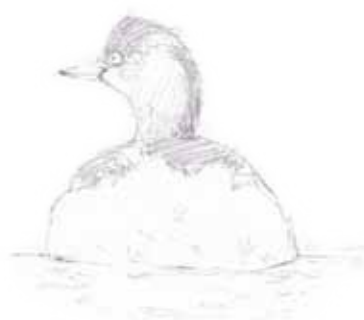

estiu

hivern

soterí

soterí gros

El soterí és un poc més gran i no tan rodonet, ja que té el coll més llarg i estirat. No és marró, sinó que combina colors blancs i grisos, més clar per davall, i fosc quasi negre per damunt. Crida l'atenció el disseny del cap, negre fins a l'ull, i blanc la gola i part del coll. Té els ulls vermells, visibles si el veiem de prop. Sol estar a llacunes grans. Normalment té un comportament gregari a l'hivern, formant grups de mida variable. I tot i que tampoc li agrada volar, ho fa més sovint que el setmesó.

Per **Cati Artigues**

És ben coneguda l'anomenada primavera d'hivern a les Illes, quan les temperatures comencen a davallar una mica i l'ambient torna més fresc, cosa que tant persones com plantes agraeixen si l'estiu ha estat canicular. Les primeres pluges ajuden a crear un ambient d'humitat i calor propici perquè nombroses plantes activin la seva floració, abans que arribin els mesos més freds.

Tal és el cas d'algunes bulboses que floreixen a la tardor-hivern de forma espectacular, com el *Colchicum filifolium*, el qual forma catifes rosades increïblement vistoses. I també el *Crocus cambessedesii*, ambdós coneguts popularment com a safrans bords.

El safrà bord, *Crocus cambessedesii*, és endèmic de Mallorca i Menorca.

Crocus cambessedesii

El trobam tant a la costa com a la muntanya. A partir del novembre obrin les flors que intenten captar el màxim de llum solar des de llocs oberts, on entri el sol. De cada bulb surt una única flor hermafrodita i, a la vegada,

un grapat de fulles. Les flors tenen 6 tèpals lleugerament rosats o violacis, tres estams i tres estigmes de color taronja o groc intens. Tres dels tèpals presenten unes franges morades característiques a la part inferior. A la base tenen una roseta de fulles primes i allargades de color verd fosc solcades longitudinalment d'una franja blanca.

L'ovari és subterrani i sols quan les llavors estan formades emergeix la càpsula del terra, ajudant a dispersar les llavors. Una vegada completat el cicle, el bulb queda soterrat esperant activar-se amb les pluges de la tardor següent.

L'altre safrà, el *Colchicum filifolium* floreix a l'octubre fins al desembre, a llocs preferentment secs. La flor surt

Colchicum filifolium

directament del terra, sense tija, amb uns pètals d'un rosat intens, blanquinosos a la base, que es disposen en vertical. Les fulles diminutes tenen una secció en forma de V, que la diferencia d'altres fulles semblants.

Una altra bulbosa és el *Narcissus obsoletus*, que floreix al setembre i l'octubre. Sovint, als llocs que li són idonis, ho fa de forma profusa. El trobam a totes les illes on és abundant a les garrigues, compartint espai amb els safrans. És fàcilment identi-

ficable per les seves flors de tèpals blancs impol·luts, amb una corona d'un groc intens al centre. La flor emet una agradable fragància que ajuda a atreure pol·linitzadors. Les fulles surten una vegada acabada la floració.

Narcissus obsoletus

Quadern de camp

Per **Steve Nicoll**

Mar 23 Continuen les observacions regulars d'arpella russa *Circus macrourus*, amb tres cites primaverals, tots elles d'exemplars mascles. La primera observació fou el dia 23 de març al Camí de Tramuntana, Menorca (Gala Lligoña i Román Piris). El segon exemplar va ser vist a s'Albufera de Mallorca el 29 de març (Fátima Garrido i Nacho Barcia). El tercer, a Menorca de nou, l'1 d'abril, aquesta vegada a l'aeroport (Gala Lligoña i Román Piris). És una espècie considerada ara com a raresa autonòmica, ja que l'augment de cites ha fet que deixi de ser considerada raresa nacional.

Mar 23 A la depuradora de Binissalem s'observa un rasclatò *Porzana parva*. Roman al lloc durant uns dies. Raresa a Balears. Mika Palmer, Pep Manchado, Daniel Hinckley, Patrick Moussa i Juanjo Bazán.

Mar 27 Gràcies al seu reclam es va poder identificar un exemplar d'hortolà menut *Emberiza pusilla* dins un grup d'hortolà de canyet *Emberiza schoeniclus* localitzat a un camp de cultiu de la zona de Llenaire, Pollença, Mallorca. Aquesta espècie, de procedència oriental, és considerada raresa nacional, però sol tenir un parell de cites anuals a Balears. Magnus Robb, Mark i Mo Constantine.

Abr 01 Durant la campanya d'anellament de la migració prenupcial que es va realitzar a l'illa de l'Aire, Menorca, es varen capturar les següents rareses: l'1 d'abril s'anella un exemplar de busqueret de garriga oriental *Sylvia cantillans albistriata*, i un segon exemplar el dia següent, el 2 d'abril. És una espècie considerada rara a Espanya. El 4 d'abril es marca un exemplar de busqueta pàl·lida *Iduna opaca*, espècie considerada raresa a Balears i habitual a les campanyes d'anellament de l'illa de l'Aire. El mateix dia es va capturar una altra raresa nacional i també regular a l'Aire: un busqueret xerraire *Sylvia curruca*. Aquesta espècie realitza una migració un poc atípica cap a les seves zones d'hivernada a l'Àfrica, ja que creua de nord-oest a sud-est, passant pel Mediterrani oriental. El 9 de maig va ser un dia per al record, amb l'anellament d'una coadreta *Cercotrichas galactotes*, i un segon exemplar de

MATIES REBASSA

Porzana parva

SOM

Cercotrichas galactotes

SOM

Iduna opaca

SOM

Sylvia curruca

busqueta pàl·lida, ambdues rareses autonòmiques, i un papamosques menut *Ficedula parva*, raresa nacional. SOM.

Abr 04 S'observa un exemplar de la subespècie oriental de coa-roja *Phoenicurus phoenicurus samamisticus* a Cabrera. És la primera cita d'aquesta subespècie, considerada raresa nacional, a les Illes Balears. Daniel Hinckley, Carlos López-Jurado i Pedro Van der Knoop.

Abr 10 Apareix un rasclat menut *Porzana pusilla* al P.N. de s'Albufera de Mallorca. És la segona cita per a Balears d'aquesta espècie, considerada raresa autonòmica. Curiosament, aquest exemplar va romandre uns dies als voltants d'un observatori de la zona de Sa Roca, la qual cosa va facilitar enormement la seva observació a molts ornitòlegs. Seppo Neuvonne, Maties Rebassa, Pep Manchado, Daniel Hinckley, Mika Palmer, Carlos López-Jurado i Steve Nicoll.

Abr 11 S'observa un exemplar de passerell trompeter *Bucanetes githagi-neus* al Parc Natural de Ses Salines d'Eivissa. Raresa a Balears. Óscar García Febrero.

Abr 12 Observació de dos exemplars de llambritja de bec vermell *Hydroprogne caspia* al P.N. de s'Albufera de Mallorca. El 14 d'abril, probablement els mateixos exemplars, es veuen a la Reserva Natural de s'Albufereta de Pollença. Steve Nicoll i Pep Manchado. El 2

DANIEL HINCKLEY

Phoenicurus phoenicurus samamisticus

MATIES REBASSA

Porzana pusilla

GALA LLIGOÑA

Columba oenas

SOM

Ficedula parva

de maig s'observa una parella a Punta de n'Amer, Sant Llorenç, Mallorca. Juanjo Bazán. 21 de setembre s'observen 5 exemplars junts a la depuradora de

Muro, Mallorca. Patrick Moussa. Aquesta espècie, considerada raresa a les Balears, és cada vegada més freqüent a les nostres illes.

Abr 12 La segona observació confirmada d'un exemplar de xixella *Columba oenas* a Balears, concretament als afores de Maó, Menorca. Raresa a Balears. Gala Lligoña i Román Piris.

Abr 20 Un exemplar mascle de papamosques de collar *Ficedula albicollis* observat a Son Saura Nord, Mercadal, Menorca. Gala Lligoña i Román Piris. El 22 d'abril es veu un altre exemplar, també mascle, a Lluç, Escorca, Mallorca. Stephen Rodwell. Aquesta raresa estatal de procedència oriental té cites quasi cada any a Balears, especialment durant la primavera.

Abr 20 Apareixen dos gorrons de passa *Passer hispaniolensis* a Cases Velles, Formentor, Mallorca. Raresa a Balears. Martin & Mara Schultz, Carlos López-Jurado, Biel Bernat, Daniel Hinckley, Pep Manchado i Miquel Vallespir.

Abr 22 Observat un exemplar de coadreta al P.N. de s'Albufera de Mallorca, espècie raresa a Balears. Pere Vicens.

Mai 02 Una observació ben interessant aquesta, una falzia cafre *Apus caffer* a Santa Ponça, Calvià, Mallorca. Si és homologada pel Comitè de rareses, serà la primera cita per a Balears d'aquesta raresa nacional. Phillip Garnett.

Mai 05 Com a resultat d'una visita d'un grup d'ornitòlegs a Cabrera es varen poder citar aquestes aus: com a rareses autonòmiques es detecten dos exemplars de busqueta pàl·lida i un siboc *Caprimulgus ruficollis*. Com a rareses nacionals, fins a tres exemplars de busqueret de garriga oriental i un exemplar de busqueret xerraire *Sylvia curruca*. Juan Sagardía, Maties Rebassa et al.

Mai 10 S'observa a Eivissa un escuraflacons *Phalaropus lobatus* al Parc Natural de Ses Salines, primera cita d'aquesta curiosa espècie a Balears. Raresa a Balears. Andrew Jarwick i Maisie Glendinning.

Mai 19 Possiblement la cita més interessant de l'any a Balears, l'observació d'una alosa ibis *Alaemon alaudipes* a l'aeroport de Maó. És la primera d'aquesta espècie africana a l'Estat espanyol, llevat de les Illes Canàries. Gala Lligoña i Román Piris.

SOM

Sylvia cantillans albistrata

Mai 31 Observació d'un exemplar d'àguila cridanera *Clanga clanga* a Menorca. Per les característiques del plomatge, no es pot descartar que fos un exemplar híbrid de *Clanga clanga* x *Clanga pomarina* (àguila cridanera x àguila pomerània). Joan Capó.

GALA LLIGOÑA

Ficedula albicollis

Set 19 S'observa un mascle de capsigrany roig *Lanius collurio* a la R.N. de s'Albufera de Pollença. Raresa a Balears. Toni Pons.

Set 19 Una garsa *Pica pica* apareix a l'aeroport d'Eivissa. Aquesta espècie, classificada com a raresa autonòmica, està encara catalogada avui dia com de procedència dubtosa, davant la possibilitat que siguin exemplars escapats de captiveri. Juanjo Bazán.

Set 25 Apareix un exemplar de botxí meridional *Lanius meridionalis* a la zona de cultius del pla de l'Anzell, Villafranca, Mallorca. Raresa a Balears. És una espècie amb cites regulars a les tres illes grans. Pere Vicens i Jason Moss.

Set 26 Nova observació a Cap Salines, Santanyi, Mallorca, d'un gorrió italià *Passer italiae*. Uns exemplars foren observats a la mateixa zona l'any passat. Considerada raresa estatal. Susana Quintanilla i Lalo Ventoso.

JOSEP MANCHADO

Passer hispaniolensis

canvi climàtic

si som causa del **problema...**

siguès part de la solució

fes-te del GOB!

Entra a www.gobmallorca.com i uneix-te a nosaltres

Es Busqueret, i molts altres continguts ornitològics a www.gobmallorca.com/ornitologia